

NAGYKARÁCSONY
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE **1.KÖTET**
ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ
HELYZETELEMZÉS, PROGRAMJAVASLAT

2006. 03. – 2010. 03.

egyeztetés alapján módosított anyag

TERVEZŐ: POMSÁR ÉS TÁRSAI ÉPÍTÉSZ IRODA KFT, 1-3318494
1065 BUDAPEST, NAGYMEZŐ UTCA 25. email: pomsart@t-online.hu

Megrendelő:

Nagykarácsony Község Önkormányzata
2425 Nagykarácsony, Petőfi Sándor utca 27.

Tervezők:

Generáltervező:
POMSÁR ÉS TÁRSAI ÉPÍTÉSZ IRODA KFT.
1065 Budapest, Nagymező utca 25. Tel: (1) 331 8494

Településrendezés:

Városy Péter okl. építészmérnök, városépítési szakmérnök TT-1-01-2320/01
Eötvös Judit okl. táj és kertépítész mérnök
Gyenizse Margit építész
Zikkert Zoltán Arnold építészmérnök

Táj- és környezetrendezés:

Dudás Judit okl. környezet és tájgazdálkodási agrármérnök - Üminova Bt.

Közlekedés:

Wettstein Miklós okl. közlekedési-építőmérnök K-1 1/01-2317
Wettstein és Társa Kft.

Közművek:

Kováts János okl. építőmérnök MK 01-2448 - Ligninvest Kft.
Hazai András okl. építőmérnök MK 01-2447

Régészet:

Dr. Torma István régész 2.2.2/19/02. Sz-20/2002.(NKÖM) - Archeostrada Kft.

.....
Tapolczai Tiborné

ügyvezetők

Városy Péter

2006. 03. – 2010. 03.

Tartalomjegyzék	
Címlap	1
Előlap – tervezők felsorolása	2
Tartalomjegyzék	3
ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ - Helyzetelemzés, programjavaslat	
Leírás	
Előzmények	4
Bevezetés, Előzmények, Kiinduló adatok, A tervdokumentáció felépítése	5
A terv célja, Nagykarcsony jövőképe	6
Térségi viszonyok, közigazgatás	7
Földrajzi adottságok	8
Történeti adatok	9
Ellátási mutatók - társadalmi viszonyok	12
Térségi kitekintés – összehasonlító táblázat	13
Összevetés Fejér Megye Területrendezési tervével	15
Összevetés a Nemzeti ökológiai hálózattal	24
Településszerkezet	26
Területfelhasználás	28
Biológiai aktivitásérték számítás	33
Épületállomány	36
Telekstruktúra - utcahálózat	37
Természeti adottságok és az élővilág jellemzői	38
Környezetvédelem	41
Zöldfelületek és tájvédelem	47
Közlekedés	49
Közművek	52
Mellékletek	
Térségi kapcsolatok 1:100000	
Belterületi közlekedési vizsgálat és kapcsolatok 1:10000	
Utak mintakeresztszelvénye 1:100	
Környezetalakítási terv – településközpont 1:2000	
Tervlapok	
Tulajdonvizsgálat M=1:20000	A-1
Idegenforgalmi nevezetességek, fejlesztések M=1:20000	A-2
Tájrendezési- és környezetalakítási terv M=1:20000	A-3
Mikulásfalva környezetalakítási terve – „A” változat M=1:2000	A-4
Mikulásfalva környezetalakítási terve – „B” változat M=1:2000	A-5
Közművizsgálat - vízellátás M=1:20000	A-6
Közművizsgálat - energiaellátás M=1:20000	A-7
Közművizsgálat - távközlés M=1:20000	A-8
Közműjavaslat – vízellátás - belterület M=1:8000	A-9
Közműjavaslat – csatornázás - belterület M=1:8000	A-10
Közműjavaslat – gázellátás - belterület M=1:8000	A-11
Közműjavaslat – villamosenergia ellátás – belterület M=1:8000	A-12
Közműjavaslat – távközlés – belterület M=1:8000	A-13
Közműjavaslat – vízellátás - Szőlőhegy M=1:8000	A-14
Közműjavaslat – csatornázás - Szőlőhegy M=1:8000	A-15
Közműjavaslat – gázellátás - Szőlőhegy M=1:8000	A-16
Közműjavaslat – villamosenergia ellátás Szőlőhegy M=1:8000	A-17
Közműjavaslat – távközlés – Szőlőhegy M=1:8000	A-18
Értékvédelem, örökségvédelmi hatástanulmány (külön kötetben)	
Környezeti vizsgálat és értékelés (külön kötetben)	
Felszíni vízevezetés – tanulmány (külön kötetben)	

Előzmények

Jelen rendezési terv előlétele rendhagyó módon alakult. Az alábbiakban részletezzük a 6 éve tartó tervezési folyamat fontosabb mérföldköveit.

2003. október - november

Előzetes véleményezés

2004. július

Tervezés indítása

2005. április 6.

Képviselőtestületi tárgyalás

2005. augusztus

Településfejlesztési Konceptió

2005. augusztus 31.

Képviselőtestületi tárgyalás

2005. szeptember - november

Egyeztetési eljárás

2005. november

Véleményekre adott válaszok összefoglalása

2005. október 25.

Területi Főépítési Tervtanács (Veszprém)

2005. december 5.

Közmeghallgatás

2006. március 20.

Egyeztető tárgyalás

2006. március

Véleményekre adott válaszok kiegészítése

2006. április 24.

A Területi Főépítési Iroda a tervek és a szabályzat összhangját három pontban kifogásolja, melyeket a végleges anyagban módosítottunk. Így a Vegyes Terület max. beépíthetősége 40% (nem 30%), a Falusias Lakóterület max. beépíthetősége 30% általában, kivéve a Szőlőhegyet, ahol 20%.

A Területi Főépítési Iroda az Erdészet és a Nemzeti Park véleményeltérésének rendezéséhez köti záró véleményének megadását.

Ebben az állapotban a Mikulásfalva projekt megvalósítását két döntő tényező akadályozta: a terület

- > erdő művelési ágban és az
- > országos ökológiai hálózat részeként való nyilvántartása.

A két illetékes államigazgatási szervvel a továbbiakban több lépcsőben történt egyeztetés annak érdekében, hogy a terület beépítéséhez hozzájáruljanak.

Erdészeti egyeztetés

2007. 05. 14.

A Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága Székesfehérvári Kirendeltségén Klemencsics András igazgató, Kiss Sándor erdőfelügyelő, Réz István polgármester, Mészáros Géza és Nagy Móni (Mikulásfalva KHT) részvételével tartott egyeztető tárgyalás eredményeként az Igazgatóság hivatalos feljegyzésben rögzítette, hogy a 02/1 hrsz erdőterület termelésből való kivonására lehetőséget lát, melynek első lépése a Településrendezési Tervben a tervezett új övezet és a tervezett csereerdő-terület megjelölése.

A csereerdő területeket az alábbi területekben az Önkormányzat és az Erdészeti Igazgatóság megállapodott.

Ezek a következők: Nagykarcsony 23/2 hrsz, Mezőfalva 0368/83 hrsz.

2009. 03. 13.

Az erdészeti hatóság a fentiek alapján 2009. 03. 13-án kelt levelében kijelenti, hogy a 02/1 hrsz terület a településrendezési tervben különleges terület besorolással nyilvántartható.

Természetvédelmi egyeztetés

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (DINPI) igényelte a százalékos korláton túl a pontos beépítettség (építési helyek) rögzítését a szabályozásban.

A Mikulásfalva KHT-től kapott beépítési terv adatai szerint a Szabályozási Terven az építési helyeket a tervező ábrázolta.

2007. 08. 21.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság hivatalos helyiségében a DINPI - Pappné Tóth Andrea, Staudinger István – és a tervezők - Drobni Mária, Városov Péter - részvételével tartott tárgyaláson az álláspontok tisztázódtak.

2007. 09. 04.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság levelében – az ahhoz csatolt lepecsételt tervekkel – rögzíti véleményét.

Az ökológiai hálózat elemeként működő Nagykarcsonyi vízfolyás mentén be nem építhetően maradó 20-40 méteres sávhoz csatlakozóan az északi területen is 10 méter be nem építhető sávot kér biztosítani. Ez a terven módosításra került. (lásd: 11.§ (9) és tervlap)

2009. folyamán az Állami Főépítész irodájával egyeztetés történt a jóváhagyáshoz szükséges teendőkről. Az egyeztetett álláspont szerint a közbenső – Étv. 9. § (3) bekezdés szerinti – egyeztetéssel kell újraindítani a véleményeztetési folyamatot.

A terv tartalma nem változik, de az érvényes jogszabályok figyelembe vételével a szükséges helyeken módosul és kiegészül.

BEVEZETÉS

Nagykarácsony Fejér megye dél-keleti részén fekszik

- Területe 3046 ha,
- a 149 ha-os belterület a közigazgatási terület súlypontjában fekszik.
- Lakossága 1586 fő.

Távolsága Dunaújvárostól 23, Dunaföldvártól 34 kilométer. Saját vasútállomása van a Dunaújváros - Rétság vonalon.

ELŐZMÉNYEK

Nagykarácsonynak még nincs településrendezési terve. A Településfejlesztési Konceptiót a 55./2009.(XI.26.) sz. Ök. határozattal hagyta jóvá a község. A Településszerkezeti Terv vizsgálati részeinek készítése 2004-ben elkezdődött, melyhez csatlakozik a Szabályozási Terv és a Helyi Építési Szabályzat.

KIINDULÓ ADATOK

A településrendezési eszközök elkészítéséhez kiindulópontul az Önkormányzat adatszolgáltatásai és a Mikulásfalva projekt koncepciója, előtervei szolgáltak.

Felhasznált irodalom: Fejér Megye művészeti emlékei, Nagykarácsony története (dr. Hetényi), Megyei Kézikönyvek.

A Megyei Földhivatal szolgáltatta az 1:10000 léptékű külterületi és az 1:2000 léptékű belterületi térképeket papír alapon. 2009-ben a külterület digitális térképét ugyanebből a forrásból beszereztük.

A TERVDOKUMENTÁCIÓ FELÉPÍTÉSE

Az alaptérképek szkennelése után a tervi munkarészek AutoCad programmal készülnek a Településszerkezeti Terv színes, a Szabályozási Terv fekete-fehér feldolgozásban.

A végső dokumentáció három kötetből áll:

- Alátámasztó munkarészek – mely a helyzetfeltárást, vizsgálatokat és a javaslatokat, a tervezési programot tartalmazza. A munkarész szakági bontásban készül.
- Településszerkezeti Terv leírása és tervlapja 1:10000-es eredeti léptékben.
- Helyi Építési Szabályzat a Szabályozási Tervvel, melynek eredeti léptéke 1:2000 és Övezeti Tervvel, mely 1:20000-es méretarányban készült.

A TERV CÉLJA, NAGYKARÁCSONY JÖVŐKÉPE

Nagykarácsony településrendezési eszközei (Konceptió, Szerkezeti Terv, Szabályozási Terv, HÉSZ) elkészítése során biztosítani kívánja

Általános célként

- a tervszerű fejlődést szemben az ötletszerű döntésekkel,
- a kiszámítható jövőt szemben a véletlenek szerepével,
- a változások átlátható következményeit szemben a váratlan helyzetekkel,
- a fejlődés egymásra épülő elemeit szemben az egyik napról a másikra élés bizonytalanságával.

Speciális célként

- az egész kistérségre kisugárzó idegenforgalmi központi szerepkör betöltéséhez szükséges településrendezési eszközöket,
- az idegenforgalmi fejlesztéseken belül különösen, de lehetőség szerint azon túl is az ökológiai szemlélet kiemelt hangsúlyát.

A település területfelhasználásával

- egyrészt teret kíván adni a fejlesztési lehetőségeknek,
- másrészt biztosítani akarja a természeti és művi védelmi szempontokat.

A község arra számít, hogy

a kedvező természeti adottságok, a jó közlekedési pozíció, a rendelkezésre álló területi lehetőségek és a Mikulás-téma, mint idegenforgalmi unikum miatt

- befektetők,
- helyi építkezők és betelepülni vágyók,
- turisták

számára egyaránt vonzó lesz a község.

A meglévő szerkezeten belül a településközponti feladatkör és megjelenés jelentős javítását kívánja megvalósítani a település.

A szabályozási szempontok során

- egyrészt korszerű, jól használható épületállomány biztosítása a cél,
- másrészt a hagyományos falusi jelleg megtartását előnyben kívánjuk részesíteni, ami a napjainkban divatos építészeti megoldások terén óhatatlanul korlátozásokat is jelent.

TÉRSÉGI VISZONYOK, KÖZIGAZGATÁS

Nagykarácsony Fejér megyében, a Dunaújvárosi Statisztikai Kistérséghez tartozik.

Kistérségi kód: 3702; Településazonosító törzsszám: 07001

Területe: 30,46 km²,

lakossága: 1586 fő,

népsűrűsége: 50,9 fő/km².

A kistérség jellemző adatai:

területe: 751km²,

lakónépesség: 109996fő,

átlagos népsűrűség: 147 fő/km².

2004. november 12-én alakult a Dunamenti Kistérségi Területfejlesztési Tanács Dunaújváros központtal. Nyolc település (Baracs, Nagyvenyim, Kisapostag, Rácalmás, Mezőfalva, Nagykarácsony, Előszállás, Daruszentmiklós) tartozik a társulásba.

3 település – Daruszentmiklós, Előszállás, Nagykarácsony – létrehozott egy mikrotérségi társulást, mely önállóan megfogalmazza fejlesztési elképzeléseit.

FÖLDRAJZI ADOTTSÁGOK

Uradalmi központból kialakult szabályos alaprajzú falu, a Sárbogárdi-rög délkeleti térségben. A Róbert-völgy bal partján települ 130 m tengerszint feletti magasságban. Területe (3046 ha) völgyekkel sűrűn behálózott, magasra kiemelt (150-175 m a tengerszint felett) löszplatóra terjed ki. Központi belterületén (149 ha) kívül, külterületi beépített helyei: Kiskarácsonyszállás, Nagykarcsonyi szőlőhegy.

A község határának geomorfológiai arculatát döntő módon a löszfelhalmozódás- és lepusztulásformái szabják meg. A jégkorszakban a lösz itt egyenlőtlenül letarolt, vetődésekkel és eróziós völgyelésekkel felárkolt, nyugtalan, hullámos térszínre települt és jelentékeny vastagságban (10-30 m) halmozódott fel. A felhalmozódás eredményeként délkeleti irányban gyengén lejtősödő löszplató alakult ki, melynek felszínét a lösz speciális lepusztulásformái tagolják. Északnyugati-délkeleti irányú, zezugos futású löszvölgyek, ovális alakú hosszanti tengelyű löszdolinák és lefolyástalan lapos vakvölgyek hálózák be a felszínt és adnak élénk jelleget a lösztájnak.

Mérsékelt meleg, mérsékelt száraz, enyhe telű éghajlatának legjellemzőbb vonása

- a derült időjárás (felhőzet évi átlaga 50%),
- a bőséges napsütés (évi összege 2000 óra felett),
- a magas nyári hőmérséklet (július középhőmérséklete 21,1 ° C) és
- a szűkös csapadék (550-560 mm).

A mérsékelt csapadék és az intenzív párolgás miatt az átlagos évi vízhiány jelentős, meghaladja a 100 mm-t, ami arra utal, hogy a község területe vízben nem bővelkedik. Talaj- és rétegvízben kimondottan szegény terület, s a löszplató sűrű völgyhálózatát is csak időszakos vízfolyások jellemzik. Mesterséges állóvizei (1,6 ha) sem jelentősek.

Mezőgazdasági területeit kitűnő termelési adottságú szántók jellemzik. Fő talajtípusa a mélyen elhumuszosodott típusos mészlepedékes csernozjom.

TÖRTÉNETI ADATOK

A szomszédos községek egykorú településeihez hasonlóan bronzkori településre vallanak egy urna temető sírleletei a jelenlegi temető mellett.

A Ménesmajorban avar kori temetőt találtak, amely 565, 570 körüli datálást jelent.

Nagykarácsony-Szőlőhegyen a XI. században falu volt melynek temetőjét ismerjük.

A középkorban a kunok szállásterületének része. Hantos szék volt a 7 kun szék egyike. Ide tartozott Előszállás, Karácsonyszállás, Újszállás, Jakabszállás, Sárosd, Kajtor és Perkáta. A Fejér megyei kunokat a Budai Káptalan 1407. május 13-i levele említi, tíz évvel későbbi iratok pedig Karácsonyszállásra is vonatkoznak. A kunok azonban nem a vármegye szervezetbe tartoztak, hanem a kun székekhez, ezért írásos okmány sokáig nem keletkezett róluk.

Névtörténet

Az első okleveles adat 1419-ből származik. Ekkor Karácsonymiklós-szállás a település neve.

A Karachonzallas helységnév 1537 óta mutatható ki. Az összetétel előtagja a személynévként használt magyar karácsony ünnepnév. A középkorban szokás volt, hogy a nagy ünnepen született gyermek a Karácsony, Húsvét vagy Pünkösöd nevet kapja. A Karácsonyszállás utótagjaként szereplő szállás főnévnek „település, lakóhely” az értelme.

A falu nevének előfordulásai: 1551-ben és 1559-ben Karachon Zallas, illetve Karachon Zalas, Falu Karacson Szallas, 1685-ben Czaracsan Szállás, 1689-ben Karacson Szálás, 1700-ban Karacsony, 1783-ban Koratsony Szállás puszta.

Jelenlegi közigazgatási területén volt Mihályegyháza.

Ezek a falvak a török hódoltság első évtizedeiben elpusztultak, köztük Karácsonymiklós-szállás is. Ekkor azonban már magánföldesúri fennhatóság alá került.

Történelmi helynevek

Cserecskút

A falu a hunok egykori szállásterületén volt. A török időkben a török földesuraknak adózott, de a XVI. század végén elpusztult. Helyét nem ismerjük.

Hídórség

A kunok egykori szállásterületén alapították a kései középkor századaiban. A XVI. században a török hódoltság alatt is létezett, de a század végén elpusztult. Helyét nem ismerjük.

Szentalbert

Késő középkori falu, amely az egykori kun szállásterületen alakult a XIV-XV. század folyamán. A XVI. században a falu még megvolt, a töröknek adót fizetett. A XVI. század végi háborúban pusztult el annyira, hogy ma már nyomát sem lehet megtalálni.

Birtoktörténet

1537-től első földesura a pécsi püspök volt.

1543–1688-ig (a hódoltság idején) kettős birtoklás alatt állott.

1564-től 1660-ig a Thury család kapta a jövedelmet.

1559-ben Rusztem pasa a földesúr.

1581-ben 58 ház volt a faluban. Juhtenyésztése ekkor virágzó.

1591-1606: a 15 éves háború alatt elpusztult sok kelet-dunántúli faluval együtt csak 350 év után (1948) épült fel.

A XVII. században a pusztát rác parasztok művelték.

1666-ban a ciszterci rend a Thury örökösöktől megváltotta a birtokot, de csak a török távozása után érvényesítette birtokjogát,

1702-ben ő fizette a fegyverválságot is.

1770-es években a nagydorogiai évi 500 forintos bért fizettek a ciszterci rendnek Karácsonyszállás használata fejében.

1945-ig a zirci apátság birtoka

Közigazgatás, gazdasági élet, lakosság

1774-ben lakossága 4 zsellércsalád,

1785-ben azonban már 16 házban 37 család 159 fővel élt itt. (II. József féle összeírás: Karatson Szálás pusztája: Egy dombon fekszik szolid udvarházzal, kocsmával és néhány szolid házzal.)

Karácsonyszállás az előszállási uradalom egyik gazdasági kerülete lett, ahol ispán irányította az uradalmi tevékenységet. Fokozatosan növelték a szántóföldi területet, szorították vissza a legelőket. Az uradalom a XIX. században ide összpontosította az állattenyésztést.

A XIX. század közepén 43 család végezte a munkát. Az iskoláztatást vándortanítókkal bonyolította le az uradalom.

Épületállomány: belmajor, cselédházak, magtár, csiraház, műhely, istálló, ólak, iroda, gazdatiszti lakás.

1900-ban a lakosság túlhaladta a 300 főt.

Az 1903. évi közigazgatási beosztás szerint Nagykarácsonyszállás külterület Herczegfalva (1951-től: Mezőfalva, 1811 előtt: Újmajor) határában a többi karácsonyszállási pusztával együtt.

1928-ban válik Előszállás önálló községgé, melynek határában a puszták találhatók. Nagykarácsonynak a mezőgazdasági termelésben mellékfalu szerepköre volt, a főfalva Előszállás. Az uradalom búzát, tengerit termelt, juhokat tenyésztett, tehenészete volt.

Mezőgazdasági kisvasút 1926-tól működött (Ménemajor-Nagykarácsony), sajt és vajüzem 1945-ig.

1946-ban kezdték szervezni Nagykarácsonymajor betelepítését. Mátraderecskéről, Visznekről, Bükkszékről, Födemesről 78 család költözött ide, mert falujukban nem jutottak földhöz, itt pedig volt bőven kiosztható terület. Ekkor nőtt a lakosság száma 1600-ra.

1947-ben jegyzői kirendeltség működik, ekkor kezdik építeni az Előszállásra vezető utat.

1949-ben a telepések jelentik a községen belül a legnagyobb csoportot

→ Nagykarácsony: 665 lakos,

→ Kiskarácsony: 470 lakos,

→ Szőlőhegy: 515 lakos

1952-ben jött létre Nagykarácsony község az Előszálláshoz tartozó Nagykarácsonyszállás pusztából. Az önállóvá lett község külterületei a következők:

→ Kiskarácsonyszállás 94,

→ Ménesmajor 237,

→ Nagykarácsony-szőlőhegy 203 fővel.

1960-ban éri el a lakosság szám a legmagasabb értéket: 2139 fő

1950 után a község lakossága Sztálinváros, illetve Dunaújváros vonzáskörzetébe kerülve, az építkezéseken és az üzemekben talált munkát.

A volt uradalom gazdasági kereteit a szocialista nagyüzemek megtartották:

→ Kossuth Mgtsz és

→ az ÁG (Ménesmajor) központtal.

A tsz a korábbi állattenyésztésen kívül sertésenyésztést is végzett.

Földműves Szövetkezet, majd a Mezőföldi Áfész építette ki boltját.

Oktatás, egyház, kultúrtörténet

1841-ben 50 iskolás korú gyermek élt a pusztán.

1842: uradalmi népiskola,

1868: györgyszállási iskola,

1878: a kiskarácsonyi iskola,

1926: szőlőhegyi iskola (apátsági iskolák).

1951: központi általános iskola, de működik még a szőlőhegyi volt apátsági iskola is.

Egyház: templom 1936-ban apátsági létesítés, Magyarok Nagyasszonya titulusal, fakazettás mennyezet. Az oltárkép Takács István alkotása, az épülettervet Pázmándi István készítette.

1944. december 4-6 között súlyos harcok két magyar ezred és az orosz hadosztály között.

Debreceni Sixtus nagykarácsonyi plébánost 1947-ben a telepések elűdözték, ugyanekkor eltűnt Reveland János tanító is.

1965 óta működik a kultúrház, a községi könyvtár.

1979-ben kapta meg Nagykarácsony a 2425-ös irányítószámot.

1989-ben kezdődött a karácsonyi felülbélyegzés szokása, mely ma már közismert.

1990: helyi sajtó: Karácsonyi Hírharang.

Művészeti emlékek (Fejér Megye Művészeti Emlékei – 1998)

→ Római Katolikus Pélébániatemplom

A historizáló épületet 1936-ban építtette a ciszterci rend. Püspöki címer, óraparkány.

→ Feszület

Kossuth L. u. 61. – Mészkö, 1940-es évek.

→ Lakóház

Kossuth L. u. 83. – Tornác, deszkaoromzat, nyeregtetős a 19. századból.

→ Magtár

Épült 1896-ban

ELLÁTÁSI MUTATÓK - TÁRSADALMI VISZONYOK

Kereskedelem, szolgáltatás

92. sz. Kelcz ABC - Jókai u. 37.

1. számú élelmiszerháztartási bolt - Kossuth u. 2.

Mezőség Takarékszövetkezet - Petőfi u. 27

Gyöngyvirág Eszpresszó - Petőfi S. u. 27/a

BB élelmiszerbolt – Sóhordó u. 62.

JKL élelmiszerbolt – Bethlen G. u. 65.

Képes 2425 Bt. tápbolt – Sóhordó utca 6.

Kisvegyes bolt – József A.. u. 1.

Szinkron Bt. – Alkotmány utca

Italbolt – Jókai u. 37.

TITI Bt. – Alkotmány u. 12.

Müller Kereskedelmi Kft. - Petőfi u. 27.

Nagykar Kft. – Alkotmány u. 10. – Mezőgazdasági szolgáltatás

Kossuth Kistermelők Szövetkezete - Alkotmány u. 10. - Mezőgazdasági szolgáltatás

Magyar Posta – Rákóczi u. 10/a

Oktatás

→ Örökzöld - Napköziotthonos Óvoda – Béke tér 2. – 50 férőhelyes

→ Vörösmarty Mihály Általános Iskola – Rákóczi u. 10. - 224 férőhelyes,
tanulólétszáma: 135 fő

→ Kultúrotthon – 300fő

→ Könyvtár – 6000 kötet

Egészségügyi ellátás

→ Kerecsen-Med Bt. Petőfi S. u. 34.

→ Szent Bernát Patika

Civil szervezetek

Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Nagycsaládok Csupaszív Egyesülete

Vadvirág Nyugdíjas Klub

Nagykarácsonyi Sportegyesület

Nagykarácsonyi Polgárőrség

Mozgássérültek Egyesülete

Nagykarácsony jövője: az egészséges és kulturált gyermekekért alapítvány

Nagykarácsonyért, a Karácsonyi Ünnepekért Közalapítvány

TÉRSÉGI KITEKINTÉS – ÖSSZEHASONLÍTÓ TÁBLÁZAT

	Nagy- karácsony	Dunaúj- városi kistérség	Fejér megye
Terület - km ² :	30,46	751	4.359
Lélekszám - fő:	1.551	109.751	428.409
Laksűrűség - fő/km ² :	50,9	146	98
Élveszületés - 1000 lakosra:	10,96	9,1	9,3
Halálozás - 1000 lakosra:	10,3	10,8	11,5
Természetes születés ill. fogyás - fő:	1	186,6	942,5
Vándorlási különbözet - 1000 lakosra:	3,22	-0,8	-0,1
Lakások száma:	583	42.645	161709
100 lakásra jutó lakosok száma:	266	257	265
Vezetékes gázt fogyasztó házt.-ok (%):	(437) 74,9	88,3	83,1
Vízvezetékbe kapcsolt házt.-ok (%):	(556) 95,3	94,8	95,2
Csatornahálózatba kapcsolt házt.-ok (%):	n.a.	61,5	56,1
Távbeszélő fővonal (db):	334	n.a.	n.a.
-1000 lakosra:	215,34	245	280
Kiskereskedelmi üzlet (db):	14	1.397	5.881
-1000 lakosra:	9	12,73	13,7
- Ebből élelmiszer:	5	272	1.350
Vendéglátóhely (db):	5	409	1.950
Személygépkocsi (db):	292	n.a.	n.a.
-1000 lakosra:	188,26	229	258
Működő vállalkozások (db):	47	7.910	33308
-1000 lakosra:	30,3	72	77,7
- Ebből egyéni:	30	4544	20202
Óvodai férőhely:	50	n.a.	n.a.
Óvodások száma:	48	n.a.	n.a.
100 óvodai férőhelyre beírt gyermek:	96	96	92
Ált. iskolai tanteremszám:	4	n.a.	n.a.
Ált. iskolai pedagógus::	11	n.a.	n.a.
Ált. iskolai tanulólétszám:	135*	n.a.	n.a.
-1000 lakosra:	100,6	93	98
Könyvtáregység (1000db):	6	n.a.	n.a.

* 2005. évi adat

A születési és a vándorlási mutatók a környezeti – megye és kistérség - átlag feletti, a lakás- és a közműellátásra vonatkozó mutatók átlagosak.

A vállalkozások és a gépkocsiállomány alacsony aránya a gazdasági élet alacsony fordulatszámára, az ebben rejlő fejlesztési igényre utal.

Azt is figyelembe kell venni az ilyen elemzés során, hogy a viszonyítási környezet mutatói – Fejér Megyéről és Dunaújváros térségéről lévén szó – magasak, ami tehát azt mutatja, hogy Nagykarcsony falu létére is jól állja a versenyt.

Foglalkoztatottság

Az elmúlt öt év számszerű adataiból levonható következtetések szerint a község lakossága növekszik, de a munkaképes korúak aránya csökken.

Az ágazatok közötti keresők aránya nem változik, az iparban foglalkoztatottak aránya 80% fölött van. Ugyanez az arány az eljárók javára a helyben dolgozókkal szemben. Ezek az adatok a dunaújvárosi ipari munkahelyek erős dominanciáját mutatják.

javaslat

Egyrészt a növekvő idegenforgalom eredményeként, másrészt épp az idegenforgalmi vonzerő növelése érdekében olyan tevékenységeknek kell lehetőséget teremteni, melyek a hely – Nagykarcsony - adottságait használják ki. A hagyományos – ingázásra épülő – foglalkoztatás helyett vonzóvá kell tenni a lakóhelyen, lakótelken vagy közvetlen közelében, esetleg a település külterületén végzett tevékenységeket, melyek hagyományos falusi, paraszti munkára épülnek, kiszolgálják és egyben vonzzák az idegenforgalmat. Ez lehet vendéglátás (bel- és külterületi agroturizmus), állattenyésztés (háztáji és extenzív), biogazdálkodás, régi, de divatos mesterségek üzése, manufakturális kézműipar.

NAGYKARÁCSONY ÉS FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE (FMTrT) EGYMÁSHOZ VALÓ VISZONYA

Az alábbiakban sorra vesszük a FMTrT – a szerkezeti terv és a térségi övezetek – Nagykarácsonyt érintő tartalmait és a településrendezési terv azoknak való megfeleltetését. A szövegrészeket a térképmelléletek követik.

JELMAGYARÁZAT	
	Erdőgazdálkodási térség
	Mezőgazdasági térség
	Vízgazdálkodási térség
	Hagyományosan vidéki települési térség
	Építmények által igénybe vett térség
Térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények	
	Térségi jelentőségű szennyvízelvezető rendszerhez csatlakozó település
Energiaközmű-hálózatok és építmények	
	400 kV-os átviteli hálózat távvezeték
	120 kV-os átviteli és szolgáltatói hálózat távvezeték
	Térségi szénhidrogén szállító vezeték
	Gázfogadó állomás
Közlekedési hálózatok és építmények	
	Egyéb mellékút
	Egyéb országos törzshálózati vasútvonal
Alaptérképi elemek	
	Településhatár
	Egyéb burkolt út
	Erdőterület
	Gyepterület
A településrendszer elemei (Magyarország hivatalos helységnévtára szerint)	
Soponya	község

1.

Megyei területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályok

5. §

A megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

.....

b) a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki;

.....

e) a hagyományosan vidéki települési térség a nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység kivételével bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;

.....

Közigazgatási terület összesen:	3046ha	100%
Központi belterület	149ha	
Volt zártkertek: 75ha Ebből Szőlőhegy (átminősítés lakóterületté)	31ha	
Gazdasági terület (volt szérűskert)	2ha	
Gazdasági terület (major)	4ha	
Temető	2ha	
Fejlesztések:		
Mikulásfalva	12ha	
Lakóterület a belterülethez csatlakozóan	10ha	
Beépítésre szánt terület összesen:	210ha	7%
Erdő (ebből kerekén 1ha fejlesztés – 023/2 hrsz egy része)	18ha	1%
Mezőgazdasági terület (a nyomvonalas létesítményeket – út, vasút – is ideértve)	2818ha	92% >85%

A településen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület nem kerül kijelölésre, így a települési terv a megyei tervnek megfelel.

2.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

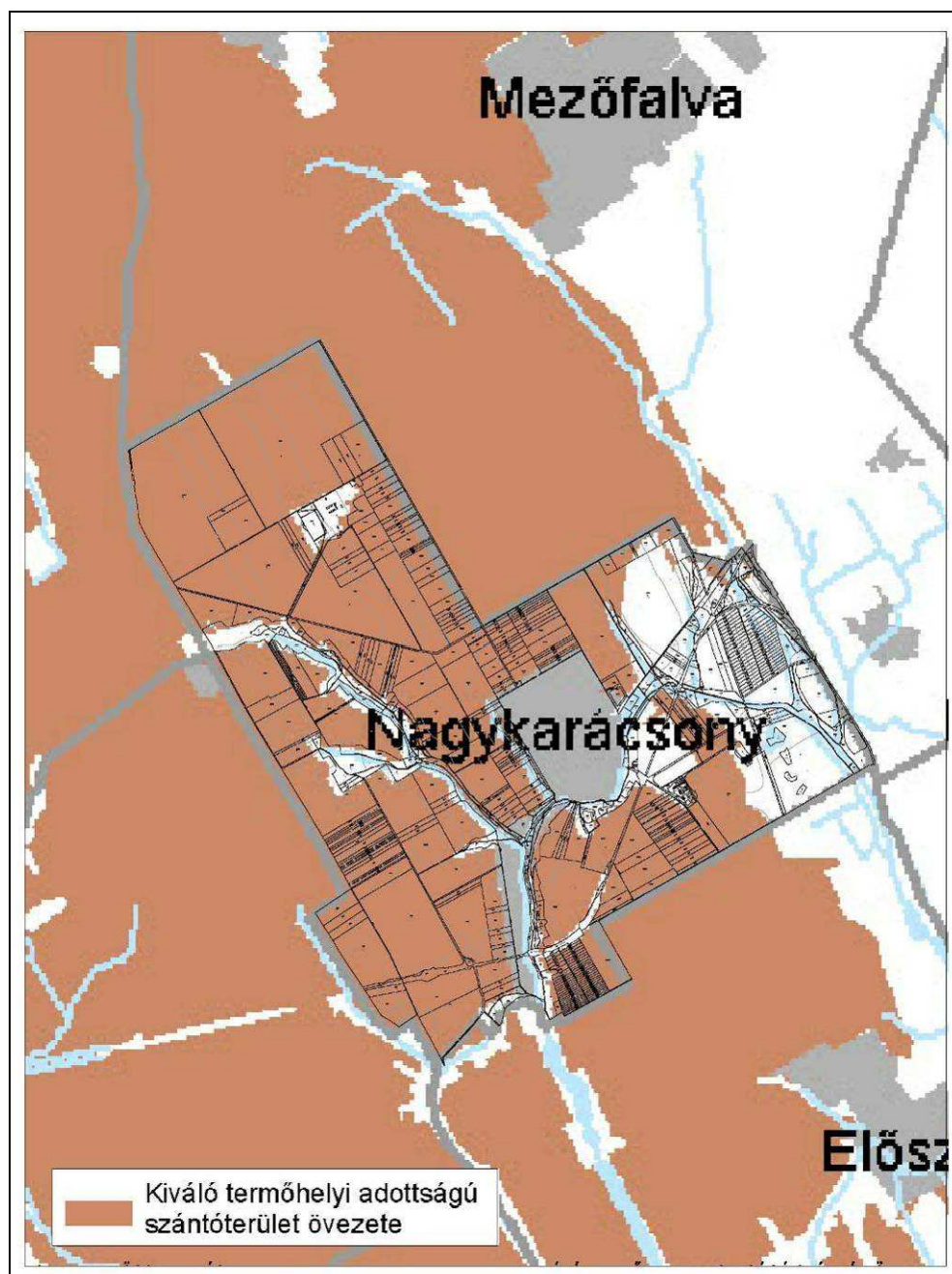
10. §

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, a külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.

.....

A FMT-rT-ben 2104 ha kiváló termőhelyi adottságú szántó került kijelölésre.

Ennek 0,5 %-át – 10 ha-t – jelöl ki lakóterületnek a Településszerkezeti Terv.
A fejlesztésre jelölt területek sz2, sz3, sz4 minőségű szántóterületek.

3.

Magterület övezete

20. §

(1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület a külön jogszabály szerinti területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(3) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a természetvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával – beleértve a felszín alatti vonalvezetést is – kell elhelyezni.

(4) Az övezetben a közlekedési infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.

(5) Az övezetbe tartozó település helyi építési szabályzatában és szabályozási tervében elő kell írni a tájszerkezetbe illeszkedő beépítési mód, a tájra jellemző építészeti hagyományok és építmények megőrzését és ezek követelményeit.

(6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

Ökológiai folyosó övezete

21. §

(1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

a) a települési területet az ökológiai folyosó körülzárja, és

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület a külön jogszabály szerinti területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(3) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a természetvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával – beleértve a felszín alatti vonalvezetést is – kell elhelyezni.

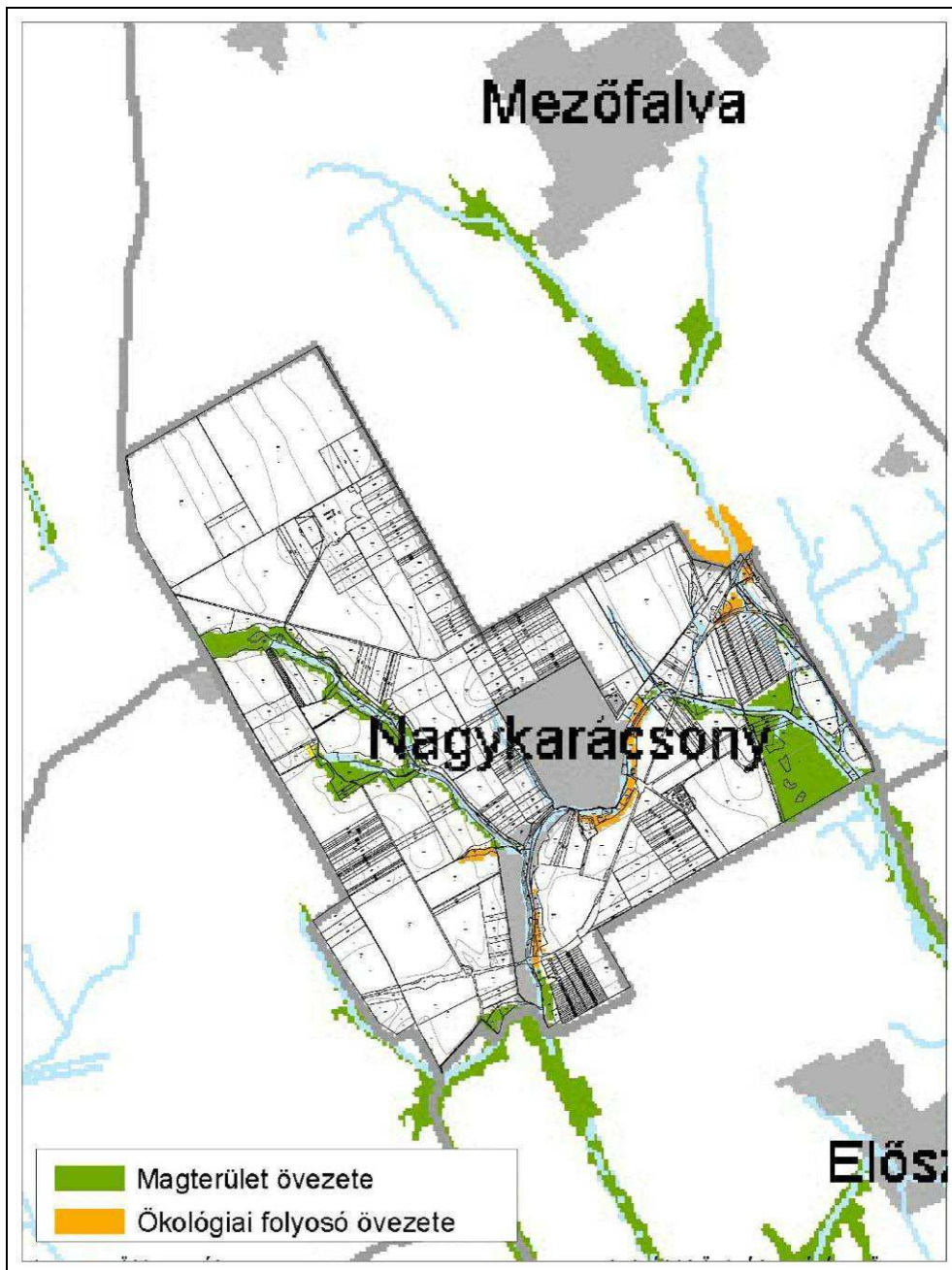
(4) Az övezetben a közlekedési infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.

(5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

.....

A jelzett területeket korlátozott mezőgazdasági és természetközeli területfelhasználásba sorolja a Településszerkezeti Terv.

A Helyi Építési Szabályzatban a „Település természeti, táji értékei” 24. § (3), (4), (5), (6) bekezdéseiben az építészeti kialakítás hagyományőrző kialakítását biztosító szabályok, a (2) bekezdésben a közműhálózatok építésére vonatkozó szabályok vannak.

4.

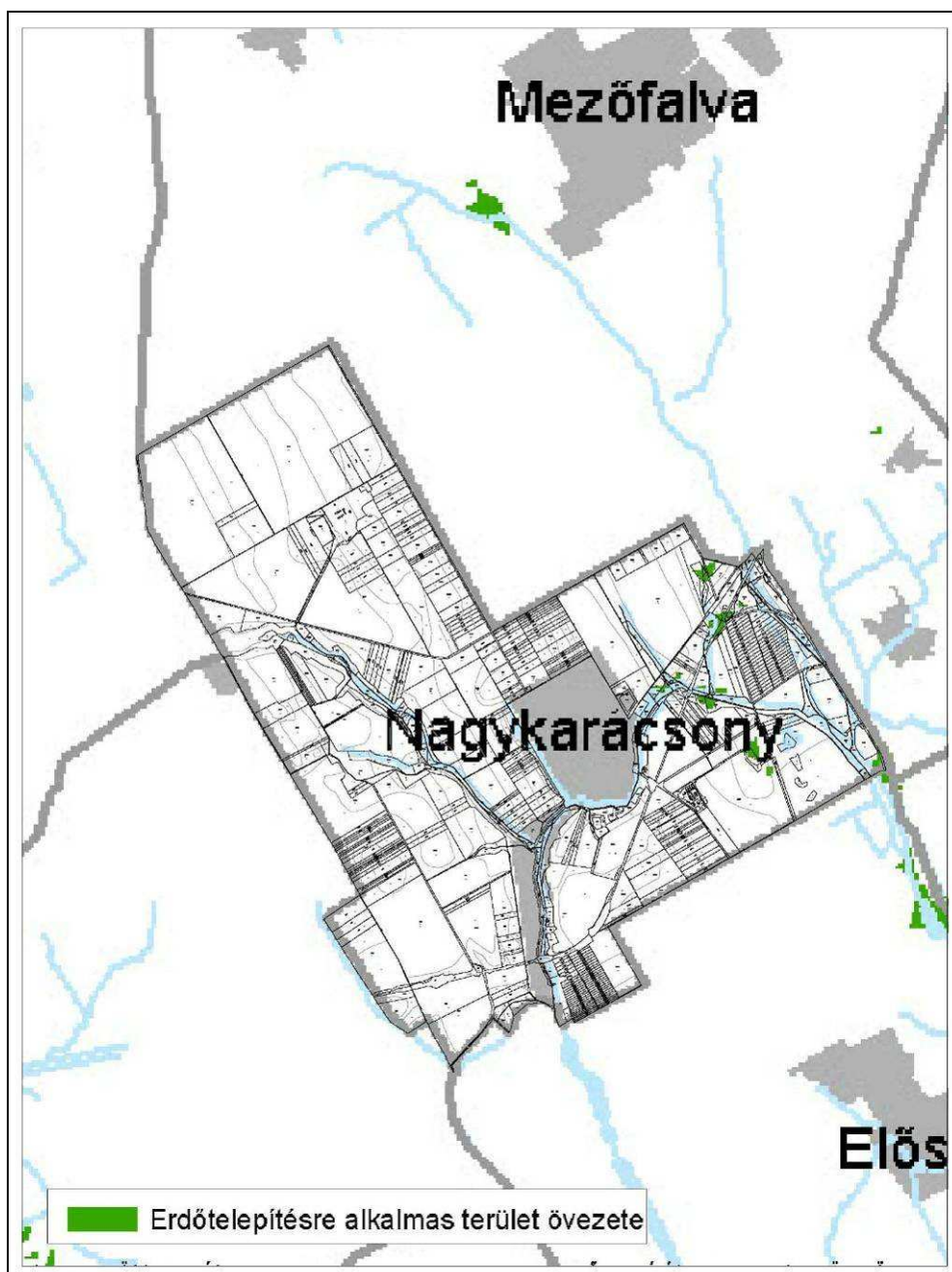
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete

23. §

Az övezetbe tartozó területeken beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, a külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.

....

A terv megfelel a fenti előírásnak, beépítésre szánt terület ebben az övezetben nem kerül kijelölésre.

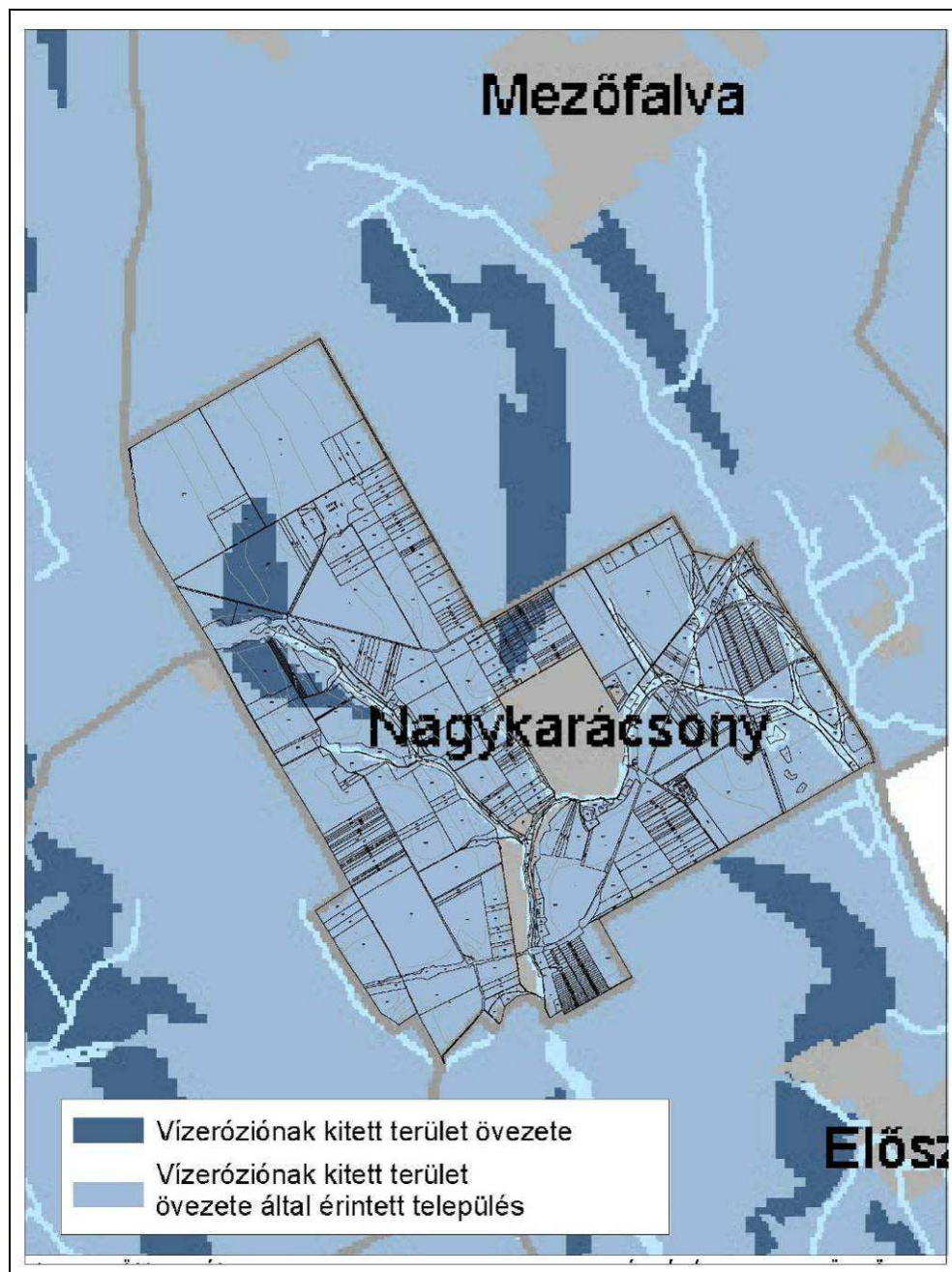
5.

Vízerózióknak kitett terület övezete

31. §

Vízerózióknak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a települések településszerkezeti tervében, és a helyi építési szabályzatban olyan építési övezeti, övezeti előírást kell meghatározni, amely a vízerózió mértékét csökkenti.

A veszélyeztetett területek mezőgazdasági területfelhasználásban vannak és maradnak.

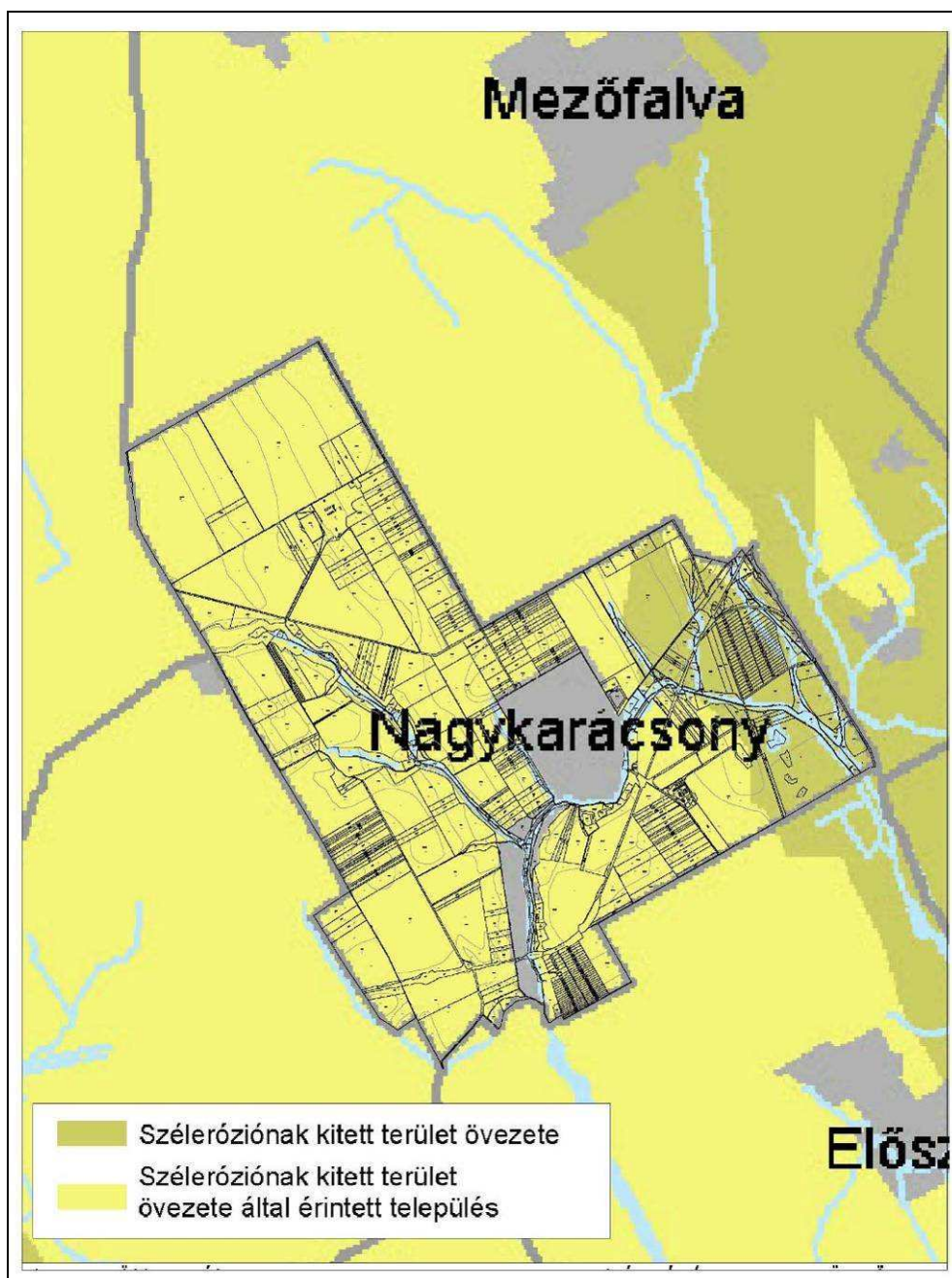
6.

Szélerózióknak kitett terület övezete

32. §

Szélerózióknak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a települések településszerkezeti tervében, és a helyi építési szabályzatban olyan építési övezeti, övezeti előírást kell meghatározni, amely a szélerózió mértékét csökkenti.

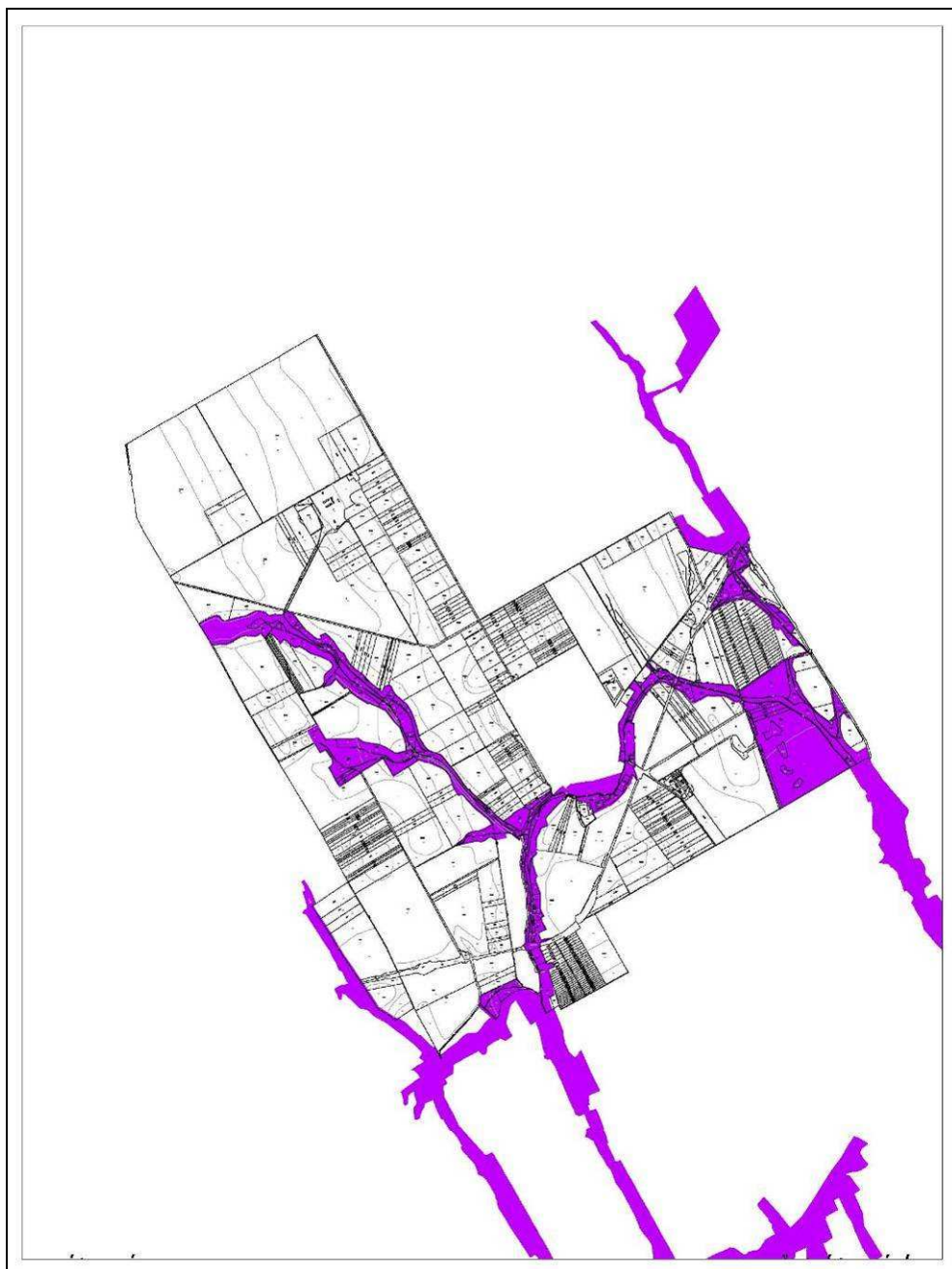
A veszélyeztetett területek mezőgazdasági területfelhasználásban vannak és maradnak.

NAGYKARÁCSONY ÉS A NEMZETI ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT EGYMÁSHOZ VALÓ VISZONYA

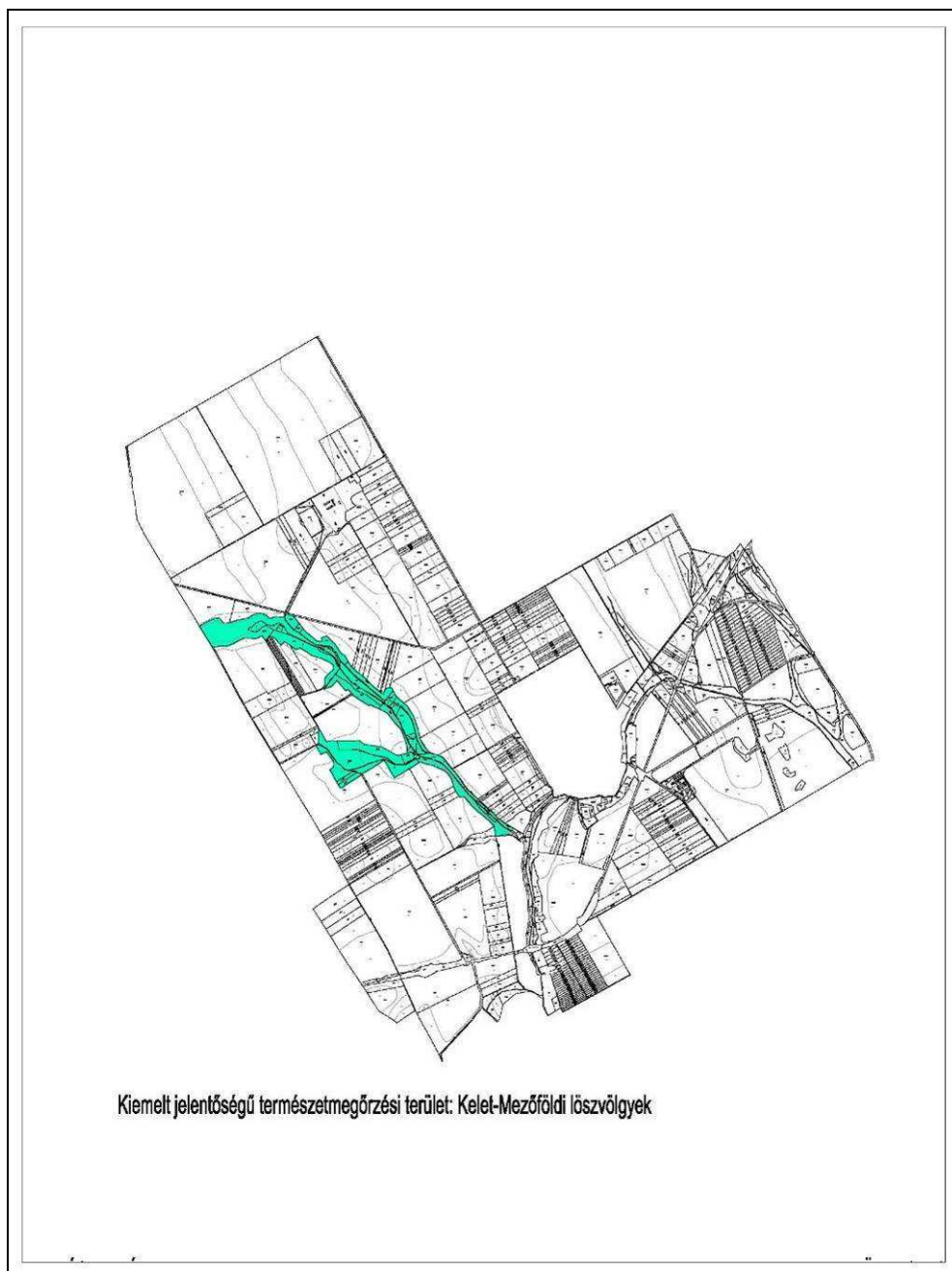
Nemzeti Ökológiai Hálózat

A Nemzeti Ökológiai Hálózat területét a mellékelt tervlapon jelöljük a DINPI adatszolgáltatása alapján.

Natura 2000

Nagykarácsony területén európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területként, ezen belül kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területként a Kelet-Mezőföldi löszvölgyek (HUDI20027) szerepelnek.

TELEPÜLÉSSZERKEZET

Adottság

Nagykarácsony településszerkezetére nem annyira a földrajzi adottság, mint a társadalomtörténeti folyamatok nyomták rá bélyegüket. A környékre jellemző többi puszta – Baracs-, Előszállás-, Nagykarácsonyszállás-, Kiskarácsonyszállás- - módján növekedett, épült Nagykarácsony is.

A legrégebben létrejött településrész: Nagykarácsony Szőlőhegy, mely az Árpádok alatt létesült. Mai formájában egyszerű, nagyjából egyutcás szerkezetű, mely párhuzamosan fut a Nagykarácsonyi vízfolyással, mint természetföldrajzi adottsággal. A központi belterületől délnyugatra leszakadva helyezkedik el.

A korai térképeken a majorság helye látszik ott, ahol mind a mai napig megmaradt: a falu déli részén. A településnek ez a szabálytalan része kezd először beépülni.

„Az egykori nomád pásztorszállások helyén a nagybirtokok szervezeti egységeiként fokozatosan majorságok alakultak ki cselédházaikkal, gazdatiszti lakásokkal, irodával, magtárakkal, istállókkal, műhelyekkel. ... ilyen környezetben élt a puszták népe.” (dr. Hetényi)

A száz évvel későbbi (1800-as évek) térképeken jelenik meg a község északi szabályos beépítésű része. A derékszögű utcahálózaton látszik a tervszerű telepítés.

A települést érintő közlekedési nyomvonalak – vasút, országos közút – nem jelentenek karakteres formáló erőt.

A vasútvonalak déli és keleti szárnya nagyjából a közigazgatási határ közelében halad, így inkább térszerkezeti elemként jelentkezik,

- a szomszédok felé való átjárhatóságot korlátozza, illetve a vasútállomás segítségével
- fontos összekötő kapocs az ország többi részével.

Az észak-kelet dél-nyugat irányú vonalszakasz a településszerkezetet befolyásolva választó vonalat jelent a település délkeleti és az egyéb részei között.

A közút eredetileg csak Előszállás felé nyújtott összeköttetést, mára azonban észak felé a Mezőfalva – Sárbogárdi útra is közútkapcsolat épült ki. A két út nyomvonallevezetésében visszatükröződik a feljebb említett szerkezeti különbség:

- a déli (előszállási) út ívelt nyomvonallevezetésével a terepadottságokhoz igazodó szerkezeti elem, míg
- az északi bekötőút nyílegyenes vonallevezetésével a belterület északi, derékszögű hálózatának folytatása a sík Mezőföldön.

Nagykarácsonyban a következő földrajzi elnevezések mutatják a vízfolyások, patak völgyek jelentős szerkezetalkotó szerepét. Róbert-völgy, Nagy-völgy, Nagykarácsonyi vízfolyás.

A vízfolyások, melyek a terepviszonyokban erőteljesen tükröződnek, a területfelhasználás korlátjaiként, a táj- és környezetvédelem feladataiként jelentkeznek.

A településszerkezet fejlesztési céljai, lehetőségei

Nagykarácsony szerkezeti felépítésén jelen terv távlatában nincs okunk változásokat tervezni vagy változásokra számítani. Lakó, gazdasági és intézményi fejlesztések a jelenlegi szerkezeten belül megvalósíthatók.

Új elemként egyedül a Mikulásfalva idegenforgalmi projekt jelenik meg, mely szerkezeti rendszerében a Nagykarácsonyi vízfolyás táji, természeti adottságaihoz illeszkedik.

TERÜLETFELHASZNÁLÁS

Adottság

Beépítésre szánt területek

Nagykarácsony központi beépített területe zárt egységben helyezkedik el, ettől leszakadva délre nyúlik a Szőlőhegy.

Lakóterületek

A belterület nagy része egységesen besorolható lakóterületbe, azt csak helyenként szakítják meg intézmények. A lakóterületi állattartás kérdésköre az egyébként is általános irányban változik: egyre kisebb a szerepe. Ez viszont egy konfliktussal jobban terhelt helyzetet hoz létre, mert, ahol még nyomokban jelentősebb, a saját célra tartott létszám feletti az állattartás, az, mint zavaró tényező, sokkal jobban érezteti hatását.

Vegyes településközponti területek

Intézmények részben az északi derékszöges szerkezet közepén, szabályos tömbben található (sportpálya, Polgármesteri Hivatal, iskola, posta), részben a déli területrészen (óvoda, templom, majorság), mely egyedi szerkezetével jobban is alkalmas intézmények spontán vagy tervszerű megtelepedésére.

Gazdasági területek

Gazdasági felhasználású területek jelenleg a településen a következők:

- Kiskarácsonyszállási állattartó-telep az északnyugati külterületen,
- az előszállási út mellett elhelyezkedő állattartó telep (volt Kossuth tsz),
- a belterülettel keleten határos szérűskert (korábban állattartó telep), közelében az ugyancsak felhagyott üzemanyagtöltő állomás már a belterületen,
- a volt majorság / mezőgazdasági központ a belterület déli részén, a hozzá csatlakozó állattartó létesítményekkel.

Üdülőterületek

A zártkerti telkeken – ahogyan az országosan elterjedt - megjelent a hétvégi hobbi / pihenő felhasználás, de korántsem öltött olyan méretet, mely a tájkaraktert veszélyeztetné.

Különleges területek

A különleges terület felhasználások között csak a temetőt kell megemlíteni.

A sportpályát azért nem soroljuk ide – az általános szokástól eltérően – mert egységes tömbben helyezkedik el a többi intézményi funkcióval.

Beépítésre nem szánt területek

Közlekedési területek

A községet a 6211 sz. összekötőút tárja fel, mely déli irányban Előszálláson csatlakozik a 61 sz. országos II. rendű főúthoz, északi irányban pedig Mezőfalva külterületén a 6219 sz. Dunaújváros – Sárszentmiklós közötti összekötő úthoz.

Nagykarácsony a Pusztaszabolcs – Dunaújváros – Mezőfalva – Rétszilas vasútvonal mentén fekszik. A községhez tartozik Nagykarácsony felső vasúti megállóhely és Nagykarácsony vasútállomás. Az itt közlekedő személyvonatok mindkét helyen megállnak.

Zöldterületek

Közpark szerepet betöltő terület több is található a településen. Ezek az északi – sportpálya, Polgármesteri Hivatal, posta - és a déli – templom, óvoda - településközponti területek körül csoportosulnak.

Természetesen – mint faluhelyen általában – zöldfelületekben a jelentős kertek miatt nincs hiány, de a közterületi szerepkört betöltő parkok fejlesztésében sok lehetőség van.

Mezőgazdasági területek

A község be nem épített területei mezőgazdasági művelésben vannak. Az általános mezőgazdasági területek mellett a kertes területeket is művelik és a belterület tömbbelsőiben is jelentős kertgazdasági tevékenység folyik.

A mezőgazdasági területek nagy része a szántóföldi növénytermesztésre (gabonafélék és olajos növények) szolgál, kisebb részük – általában a vízfolyások környezetében – extenzív hasznosítású legelő. A volt zártkertek egy része már pihenő-, hobbikertként funkcionál, de egy-egy kis kertben még folytatják a lejtőkön a hagyományos gyümölcs- és szőlőtermesztést.

Erdőterületek

Igen kevés a településen az erdő, viszont funkcionalitásban példaértékű a kialakításuk. A belterület északi és keleti határán véderdősávot találunk, mely a tervszerű erdőgazdálkodás és településfejlesztés szép példája.

Vízgazdálkodási területek

Nagykarácsony vízgazdálkodási területei a külterületet behálózó vízfolyások: a Róbert-völgy, Nagy-völgy, a Nagykarácsonyi vízfolyás.

A területfelhasználás fejlesztési lehetőségei

Lakóterületek

A lakótelkek iránt való igény

- **kisebb részben mennyiségi, mely az enyhén növekvő lakosságszámból következik,**
- **nagyobb részben minőségi: a helybéli lakosság igényei lakáskomfort, méret, fekvés tekintetében természetes módon növekszenek.**

Déli irányban a meglévő belterület folytatása morfológiai (völgyeletek) és településszerkezeti (majorság, temető) okokból nem lehetséges.

A nyugati oldala a belterületnek szerkezetileg továbbfejlesztésre alkalmas, de közvetlenül mélyfekvésű területtel határos, ezért nem javasolható.

Új parcellázásra szerkezeti lehetőség kézenfekvően kínálkozik a belterületi határ északi és keleti oldalán. A derékszögű utcahálózat folytatását nem korlátozza morfológiai adottság. Az itt húzódó véderdők megtartása mellett a beépítés folytatása megvalósítható.

Konfliktushelyzet a kiváló termőhelyi adottságú szántókkal áll fenn (sz2, sz3, sz4), de az igénybe venni tervezett termőföld olyan csekély mértékű és olyan nagy távlatban valósul meg, hogy reális igényként fogadható el.

Ugyanakkor a meglévő belterületen is sok foghíjtelek és beépítetlen utcaszakasz található (Ady Endre utca, kisebb részben a Bethlen Gábor utca), melyekkel együtt a lakótelkek iránti igény hosszú távon kielégíthető.

A lakóterület-fejlesztés fent jelzett mennyiségi lehetőségei mellett minőségi fejlesztésre nyílik lehetőség abban az esetben, ha egy – idegenforgalmi – beruházáshoz kapcsolódóan tud meglévő lakóterület felértékelődni. Ez bekövetkezik a Mikulásfalva projekt megvalósulása során, kisebb intenzitással a meglévő belterületen is, de első sorban a szomszédos Nagykarácsony – Szőlőhegyen. A fejlődés a házak újjáépülését, komfortosítását, bővítését, részben használati mód váltását jelentheti.

Vegyes településközponti területek

Az igazi településközpont Nagykarcsonyban még megvalósításra vár. A meglévő intézményi felhasználású területek helyt adnak az alapfokú létesítményeknek, de szétszórtnan helyezkednek el és nem mutatnak fel semmiféle rendszert, szervező elvet, ami a központi szerepkörtől elvárható.

Ugyanakkor a település területi adottságai, fejlődési iránya kiválóan alkalmas egy igazi településközpont vegyes terület kialakítására.

A kétpólusú rendszert erőszakkal megszüntetni irreális és fölösleges lenne.

Az északi területegység településközpont vegyes tömbjét csupán közterületrendezési eszközökkel fel lehet fejleszteni.

A déli falurész jelentős átalakulás elébe néz. Ide érkezik a mikulásfalvi projektre látogató gépjárműves idegenforgalom, ami eleve központi funkciók kialakulásának kedvez. A templom és a mellette elterülő közpark ugyancsak alkalmas központképző elem.

A volt majorság pusztulófélben lévő épületállományával átalakulóban lévő funkciójával

→ egyrészt megoldásért kiált, mint kezelendő sebhely,

→ másrészt lehetőségként kínálkozik kedvező fekvésével,

mint településközponti vagy központi vegyes terület. Ez Nagykarcsony „barnamezős” kínálata fejlesztési célokra.

A terület átépülése jelentős mérete miatt hosszú távon, ütemezetten képzelhető csak el. Exponált helye miatt azonban már a legközelebbi fejlesztések, a Mikulásfalva projekt indulásakor szükség van a pusztulófélben lévő állapot takarására, mely a telekhatár mentén építendő létesítményekkel oldható meg. Ugyanakkor a területen parkoló is kialakítható, ahonnan kisbuszok vihetik a látogatókat a Mikulásfaluba.

Tekintettel az OTrT előírására, mely szerint „hagyományosan vidéki települési térségben” - melybe Nagykarcsony is tartozik – vegyes terület nem jelölhető ki, fent elemzett területek is lakóterületi besorolást kapnak.

Központi feladatkörök megjelenésére Nagykarcsony – Szőlőhegyen is szükség van, melyek kielégítésére szintén lakóterületen belül lehet számítani.

Gazdasági területek

A település meglévő és átalakuló szerkezetéből adódnak azok a területrészek, amelyek alkalmasak a gazdasági célú felhasználásra.

- **A külterületen fekvő mezőgazdasági központok továbbra is gazdasági területfelhasználásban maradnak.**
- **A belterületen található, korábban állattartó területek helyzetét át szükséges gondolni. Nagylétszámú (nagyüzemi) állattartás a belterületen tartósan nem maradhat, viszont egyéb gazdasági célra alkalmasak ezek a területek.**

Különleges területek

- **A temető, mint meglévő különleges terület helyzete, befogadóképessége megfelelő.**
- **Nagykarácsony jövőjében a legfontosabb tényező az idegenforgalom. Ebben a jövőképben főszerepet játszik Mikulásfalva megvalósítása. Az idegenforgalmi beruházás újonnan építendő létesítményei számára különleges területet jelöl ki a terv a Nagykarácsonyi vízfolyás völgyében. A legnagyobb beépítettség 5%.**

Erdőterületek

Az erdőterületen változást jelent a Mikulásfalva projekt megjelenése, mely részben meglévő erdőterületen valósul meg. A meglévő erdő használatba vétele, parkerdő kialakítása együtt jár csereerdő kialakításával.

A 02/1-es hrsz-ú 6,7117 ha erdőterület kiváltására az alábbi helyeken kerül sor csereerdő telepítésre:

- **Mezőfalva 0368/83 hrsz. kivett terület 2,3610 m²**
- **Nagykarácsony 023/2 hrsz. szántó 1,7397 m² ebből 0,69 ha kerül csereerdősítésre.**
- **Daruszentmiklós 0477/10 hrsz. szántó AA részéből 0,9847 ha a részből 1,0 ha**
- **Daruszentmiklós 0290/16 hrsz. szántó 1,6999 ha.**

Mezőgazdasági területek

A külterület mezőgazdálkodást szolgáló területein belül háromféle kategóriát különböztet meg a szerkezeti terv.

- **Az általános mezőgazdasági területek a növénytermesztés és állattartás céljára szolgálnak általános feltételek mellett.**
- **A korlátozott felhasználású mezőgazdasági területeken a fő cél a természet védelme, ezek a vízfolyásokat kísérő, természeti területeket lefedő, legtöbbször legelő művelésben lévő földek. Itt mind a gazdálkodásnak, mind az építési lehetőségnek szigorú korlátjai vannak.**
- **A kertes mezőgazdasági területek a volt zártkerti struktúrát foglalják magukba.**

Vízgazdálkodási területek

A vízgazdálkodással összefüggő területfelhasználásban a meglévő állapothoz képest nem hoz változást a szerkezeti terv.

Természetközeli területek

A Nemzeti Ökológiai Hálózat területén található mocsaras, nádas területeket ennek megfelelő területfelhasználásba sorolja a szerkezeti terv.

BIOLÓGIAI AKTIVITÁSÉRTÉK SZÁMÍTÁS

A 9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet a korábban meghozott településfejlesztési döntések után lépett hatályba.

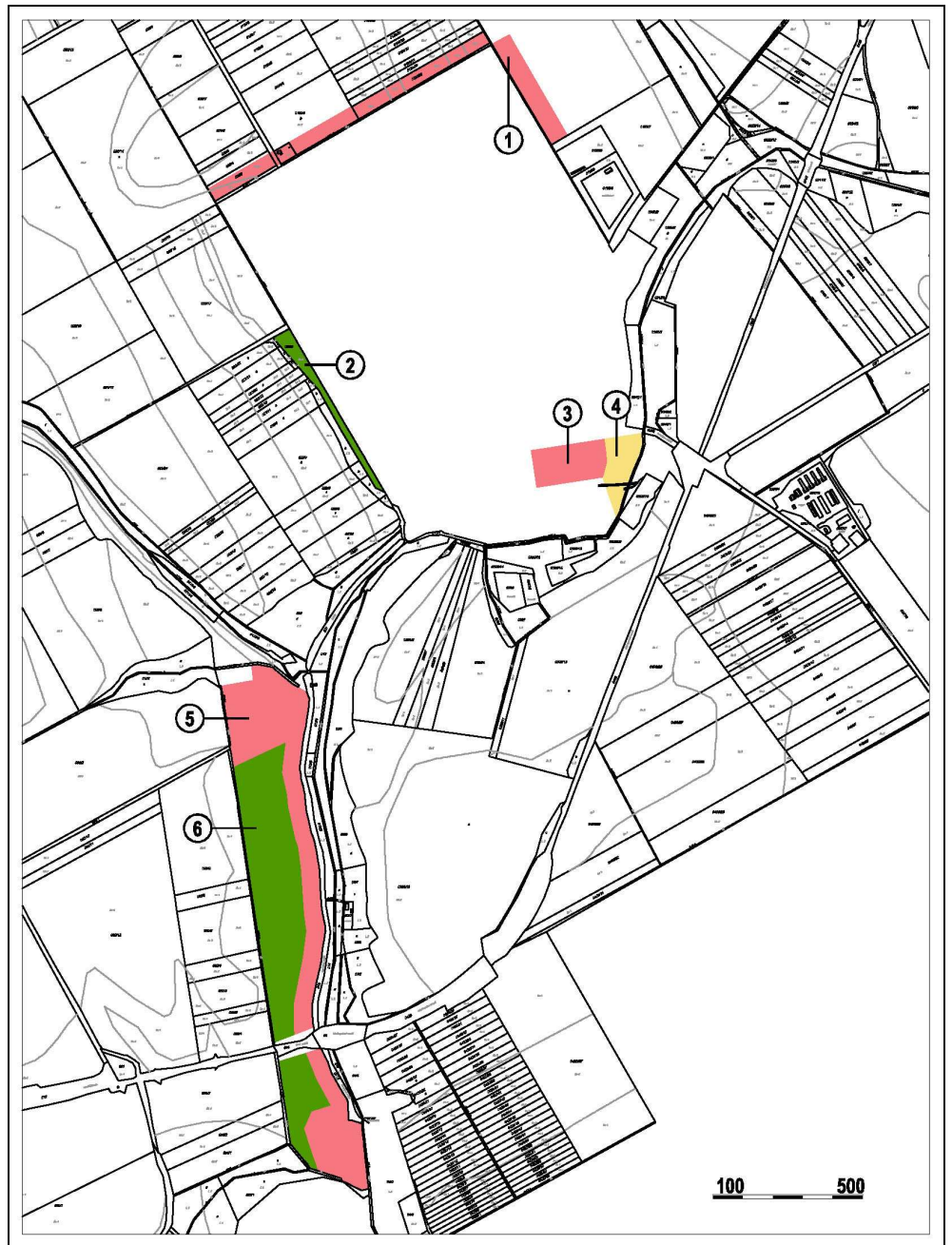
Ennek egy helyen lett jelentős hatása a tervre.

A Szőlőhegy (kertes mezőgazdasági terület) átminősítése lakóterületté csak a telkek hátsó részének erdőövezeti kijelölése mellett elégíti ki a biológiai aktivitásértékre vonatkozó egyensúlyi követelményt.

A Mikulásfalva fejlesztés – erdő és legelő átminősítése különleges területté – beépítésre nem szánt területként történik, ezért nincs hatása a biológiai aktivitásértékre.

megváltozó terület		változás	
hrsz	ha	értékmutató	érték
1	kertvárosias lakóterület lakóterület fejlesztés	3,0	
szántó összesen	9,9574	3,0 → 3,0 = 0,0	0,00
026/3	1,3458		
0189/3b	1,5323		
0189/32	1,1967		
0189/33	2,3252		
0193/8	3,5574		
2	véderdő erdőtelepítés	9,0	
szántó 023/2	0,6900	3,0 → 9,0 = +6,0	+ 4,14
üzemi terület átminősítése (hrsz 531)			
gazdasági terület	5,5600	0,3	
3	falusias lakóterület	3,3600	0,3 → 2,5 = +2,2
			+ 7,39
4	kertes mezőgazd. terület	2,2000	0,3 → 6,0 = +5,7
			+ 12,54
falusias lakóterület zártkert átminősítése (Szőlőhegy)			
kert	31,1900	6,0	
5	falusias lakóterület	14,3600	6,0 → 2,5 = -3,5
			-50,26
6	véderdő	16,8300	6,0 → 9,0 = +3,0
			+50,49
			74,56 – 50,26 = + 24,30

A hivatkozási számok térképi azonosítását lásd a következő oldalon.

ÉPÜLETÁLLOMÁNY

Adottságok

A község épületállományára vegyes kép jellemző. Egyaránt megtalálhatók

- a hagyományos építkezés pusztulófélben lévő emlékei, mint például az istálló épületek,
- a falusi építkezés szép példái, melyek felújítva a helyi identitás megjelenítői lesznek, mint például a magtár és a Szőlőhegy fésűs beépítésű lakóházai,
- a szocializmus korának hagyományokban nem gondolkodó lapostetős középületei,
- a közelmúlt igényes intézményei, mint a posta, a tornacsarnok,
- végül különlegességként olyan utcasor, mint a Dózsa György utca lakóházai, melyek a tervezett korszerű építkezést és a magyar falu népi hagyományát egyesítik.

A régi fésűs beépítés lakóházait

- sok helyütt átalakítva látjuk, jellemző az idegen formájú nyílászárók megjelenése,
- máskor fizikai avultságuk háttérbe szorítja esztétikai és történeti értéküket,
- de nem kevés igényes, magas színvonalon helyreállított épületet találunk a községben.

A hagyományos beépítésre az északi oldalhatárra kis előkerttel helyezett, utcára merőleges gerincű nyeregterős épület jellemző, a lakóházak utcai homlokzatán álló téglalap formájú, párosan elhelyezett ablakokkal, oldalán tornáccal.

A templom mindig a társadalom, a kultúra maradandó emlékeit reprezentálja egy közösségben, így kiemelkedő építészeti érték híján is a helyi védelemre érdemes.

A külterület egyébként is gyér beépítésében nincsenek értékes épületek.

Fejlesztési javaslatok

A helyi védelemre javasolt épületeket számba kell venni és megfelelő szabályozási előírásokat kell kidolgozni védelmükre.

A tájidegen építményeket a külterületen, a falusi hagyományoktól idegen építészeti divatokat a belterületen a szabályozási előírások eszközeivel meg kell gátolni.

Az intézmények, közösségi épületek számára viszont tágabb építészeti lehetőségeket kell biztosítani a HÉSZ-ben.

A Mikulásfalva építészeti együttesére különös gondot kell fordítani. Egy ilyen nemzetközi ambíciókkal létesülő, országot is reprezentáló vállalkozás építészeti megjelenését magas szinten kell biztosítani.

TELEKSTRUKTÚRA – UTCAHÁLÓZAT

Adottságok

Belterület

A település belterületét a telekstruktúra szempontjából is a szerkezetnél kifejtett kettősség jellemzi:

- szabályos hálózat a sík északi részen,
- tördelt, egyenetlen struktúra a völgyektől szabdalt déli részen.

A tervszerűen kialakított telkek 50-80 méter egyforma mélységű teleksorokat alkotnak, melyek mai szemmel nézve nagyok, de távol állnak a nőtt telekstruktúrák sokszor 200 méter mély ingatlanaitól. Ezek a telkek állattartásra méretezettek elegendő méretű hátsókerttel, ahol gazdasági építmények elhelyezhetők.

Összefoglalóan elmondható, hogy az utcahálózat, a köztük elterülő tömbök, telekszövetek rendszere szabályos, rendezett. A más településeken a természetföldrajzi viszonyokból adódó elaprózott, szabálytalan telekcsoportok itt nem találhatók.

Külterület

A külterület szántó és gyepterületei, egykori zártkertjei a település szerkezetében általános adottságként jelennek meg, nem jelentenek sajátos problémát.

Fejlesztési javaslatok

A meglévő utcahálózatba jelentős beavatkozást nem tervezünk. Új szabályozási vonalat – szélesítést – csak ott tervezünk, ahol

- ***nagy szükség van rá és***
- ***komolyabb kisajátítás (épületbontás) terhe nem jön szóba.***

A telekméretek rendezett mivolta nem csábít és nem kényszerít a struktúra megváltoztatására. A tömbbelső feltárása részben szükségtelen, részben a mélység még éppen nem alkalmas a telkek megduplázására. Ezzel szemben kézenfekvő fenntartani – gondolva az idegenforgalmi vonzerőre is - a háztáji állattartás lehetőségét a nagymélységű telkeken.

TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS AZ ÉLŐVILÁG JELLEMZŐI

A tájegység földtani jellemzői

Nagykarácsony a Mezőföld tájegység déli részén található, mely a Velencei-tó déli oldalától indul, és - a Duna és a Sió-csatorna által határolva - a Somogyi-Tolnai-dombságig húzódik. A lösz borította halomvidék szerkezeti, rétegtani és földfelszíni fejlődéstörténeti jellegénél fogva átmenetet képez az Alföld és a Dunántúli-középhegység között. A terület alapját összetöredezett, kristályos kőzet alkotja. A lösztakaró az utolsó jégkorszakban borította be a felszín, kitűnő talajadottságokat biztosítva a mezőgazdasági termelés számára. A terület a Duna felé lejt, az északnyugat-délkeleti irányú törésvonalak völgyhálózatot képeznek, közöttük medencék és süllyedékterületek helyezkednek el.

A terület tengerszint feletti magassága 120-200 m között változik.

Talajok

A terület talaját a jégkorszakban az Ős-Sárvíz formálta. A durvább kavicsanyagra azóta folyami üledék, homok és lösz rakódott. A terület lecsapolás előtti gazdag vegetációját már csak nyomokban találjuk meg.

A táj talajtakarója főleg csernozjom és csernozjom jellegű talajokból áll, s ez a megállapítás nagy vonalakban meg is állja a helyét. Az uralkodó talajtípus a mészlepedékes csernozjom, de a felhalmozódási szintben a talajrészecskékre ráülepedő szénsavas mész lepedék aszály érzékennyé teszi, hamar kiszárad, öntözése indokolt.

Ez a talajtípus található több-kevesebb változatban mindenütt, ahol a talajképző kőzet vastag lösz, és ahol a terület a talajvíz hatásától mentes. Amint a talajvizek hatása szerephez jut, vagy a talajképződés közvetlenül a harmadkori agyagon indul meg, a csernozjom helyett réti csernozjom keletkezik.

A talajképző kőzet nem mindenütt a lösz. A régi folyómedrek mentén felhalmozott homok anyaga sok helyen tisztán megmaradt, gyakran a lösz anyagával keveredett és löszös homok, illetve homokos lösz jött létre.

A humuszos homok és az erdőmaradványos csernozjom talajok jól művelhetők, tápanyag szolgáltatásuk megfelelő, viszont a homokos laza talajszerkezet miatt nagy a víznyelő képessége és gyengén víztartók, gyorsan kiszáradnak. Öntözésük esetén az öntözési mód megválasztása meghatározó.

Éghajlat

A terület éghajlata átmeneti az Alföld, a Dunántúli-középhegység és a Dunántúli-dombság között. Ez az átmeneti jelleg abban mutatkozik meg, hogy területén két nagy éghajlati körzet, a meleg és a mérsékelt meleg találkozik. A K-i része meleg, mérsékelt száraz, mérsékelt forró nyarú, míg a Ny-i területein a mérsékelt meleg, mérsékelt száraz, enyhe telű körzetsajátosságai érvényesülnek. A felhőzet évi átlaga 50-56 % között változik, sőt a DK-i részén 50 % alá süllyed. A csekély borultság miatt a napsütés bőséges, az évi összeg 2000 óra fölé emelkedik. Ennek ellenére a téli hónapok napfényben viszonylag szegényebbek, ami elsősorban a Séd és a Sárvíz völgyében kialakuló gyakori sugárzási ködök rovására írható. A Mezőföld tele mérsékelt hideg, sőt Ny-i peremén viszonylag enyhe, a januári középhőmérséklet -1,5, -2 között változik. A téli hideg Ny-ról K felé haladva fokozódik. Uralkodó szélirány az ÉNy-i, mely a Bakony és a Vértes közötti csatornában felerősödve nagy erővel lép ki a Mezőföld területére.

A Mezőföld hazánk határozottan száraz középtáji sorába tartozik, a csapadék évi összege DK-en helyenként az 500 mm-t sem éri el, ÉNy-i peremén és a D-i, DNy-i határán, a Külső-Somogyal és a Tolnai-dombsággal határos részeken azonban már megközelíti a 600 mm-t.

Vízrajz

Felszíni vizek:

Dunántúli-középhegység előtere, a Duna és a Sió-völgy közötti terület vízfolyásai konzekvensen lejtnek ÉNy-DK-i irányban. A vízáteresztő laza anyagokból épült felszín, a mérsékelt reliefenergia, a kevés csapadék, az evapotranspiráció magas értéke és a kultúrnövényzet túlnyomó uralma nyilvánul meg a vízmérleg alakulásában. Az átlagos évi lefolyási tényező kicsi, mindössze 1,5-1,8 l/s*km². Így érthető a terület gyér vízhalózata, amelynek állandó vizű tagjai mind átfolyó jellegűek. A táj határain belüli vízfolyások kivétel nélkül időszakosak. Az átfolyó vizek a Dunántúli-középhegységnek a Mezőfölddel ÉNy-ról határos tagjaiból erednek, pl. Benta patak, a Szent László víz és a Váli-víz a Gerecséből, a Császárvíz a Vértesből, a Sárvíz a Bakonyból.

A Balaton lefolyó vizeit elszállító Sió a Mezőföld tájhatára Külső-Somogy és a Tolnai-dombság felé, a Duna pedig K-en az Alföld többi tájai felé teremt kapcsolatot. A vízfolyások a laza, fiatal üledékekkel borított felszínen, ahol a lejtők pusztulása erős, nem alakíthattak ki mély völgyeket. A fő befogadók szerkezeti vonalaktól irányított eróziós völgyek, melyek helyenként vetőnyalábok közötti árkos süllyedék formájában helyezkednek el. Jó példa erre a Váli-völgy, de főleg a Sárvíz völgye.

A Mezőföld vízfolyásai általában hóolvadáskor vagy tavaszi-nyár eleji nagy intenzitású záporosók idején áradnak meg. Fokozza az árvízveszélyt, ha a hóolvadást esőzés is kíséri, mélyen átfagyott, gyakorlatilag vizet át nem eresztővé vált felszínen.

Felszín alatti vizek:

Talajvíztartó rétegek a Mezőföld területén csak a széles talpú völgyek alluviumára, az egyes süllyedékekre és a Dél-Mezőföld hordalékkúp térszíneire korlátozódnak. A völgyek közötti pannóniai agyagból épült hátaik gyakorlatilag vizet át nem eresztőnek ítéltető területén még nem tisztázott a talajvíz elhelyezkedése. Ha van is, nagyon gyér előfordulás sejtető. A lösszel fedett hátaik alatt – a lösz jó függőleges vízvezetése miatt – a fekvő pannóniai rétegek felszínén, többnyire igen mélyen helyezkedik el a talajvíz. A Sárvíz völgyében a talajvíz átlagos mélysége 2-3 m, az Északi-Mezőföld pannóniai rétegeiben 8-10 m. DK-felé haladva a talajvíz szintje fokozatosan mélyül és a Duna menti magas part löszhátaik, már eléri a 25-35 m-t.

A talajvíz kémiai jellegét a felszínen levő sok karbonátos üledék és az átfolyó vizek ugyancsak karbonátos kőzetű forrásvidéke határozza meg. Így természetes, hogy a táj vizeinek 80 %-a kalcium- és magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. Ez jellemző a Közép-Mezőföld tájegységére is.

A Mezőföldnek 1959-es adatok szerint kb. 700 artézi kútja volt. A kutak átlagos mélysége a Mezőföldön 100 m. Az átlagos vízhozamban a Duna és Sárvíz menti öblözet vezet 165 l/min. értékkel, a mezőföldi átlag 98 l/min.

Növényzet:

A kistáj növényföldrajzi besorolás szerint a Magyar vagy Pannóniai flóratartományon (*Pannonicum*) belüli Alföld flóravidékébe (*Eupannonicum*), azon belül a Mezőföldi flórajárásba (*Colocense*) tartozik.

A terület nagy része ma már ugyan tipikus *kultúrsztyepp*, de *természetes társulások* is jelentős területeket borítanak, különösen a természetvédelem alatt álló területeken. Az ártéren jól megfigyelhető a társulások zonációja: a morotvák mentén, a legalacsonyabb, tartósan vízborította területeken *bokorfüzesek* (*Salicetum triandrae*, *Salicetum purpureae*), a kissé magasabb és rövidebb ideig elöntött részeken *fűz-nyár ligeterdők* (*puhafaligetek*) (*Salicetum albae-fragilis*), illetve a *tölgy-kőris-szil ligeterdők* (*keményfás-ligeterdők*) (*Querco-Ulmetum hungaricum*) elnyárasodott állományai (*Querco-Ulmetum populetosum*) uralják, a legmagasabb térszíneket *gyöngyvirágos tölgyesek* (*Convallario-Quercetum danubi-ale*) foltjai foglalják el.

Állatföldrajzi szempontból a terület az *Alföld* (*Pannonicum*) *faunakörzetébe*, azon belül pedig a *Nagy-Alföld* (*Eupannonicum*) *flórajárásba* tartozik.

A kistáj jelentős részén *mezőgazdasági termelés* folyik. Legjellemzőbb szántóföldi növényei a *búza*, az *őszi árpa* és a *kukorica*.

KÖRNYEZETVÉDELEM

Adottságok

Általános információk

Nagykarácsony környezeti állapota kedvező. A községre elsősorban a mezőgazdasági tevékenység és a kevésbé szennyező kisipar jellemző, valamint a szolgáltató jellegű gazdasági tevékenység. A település fejlődés is leginkább ez utóbbi irányba, illetve a turizmus fejlesztése felé mutat. Mivel jelentős útvonal nem halad át a településen, ezért sem az átmenő teher-, sem a személyforgalom nem okoz gondot.

Talaj, talajvíz

A település mélyebben fekvő területeire jellemző a magas talajvíz. Az intenzív növénytermesztés és a melioráció a talajvesztésre részben egyébként is érzékeny talajok, a lejtős területek állapotát rontotta, így az erózió és defláció komoly veszélyt jelent. A korábban jellemző műtrágya- és vegyszerhasználat azonban az utóbbi évtizedekben visszaesett, így az ebből eredő szennyezés elhanyagolható.

A település határához közel, Előszálláson vízkivételi hely található, melynek védőterülete lehatárolt.

A település felszíni szennyeződéserzékenységi besorolása érzékeny.

Levegő

A területen az ipari eredetű légszennyezés nem jellemző. A gazdasági létesítmények, üzemek csekély füstgázkibocsátásával.

A lakóterületen korábban téli időszakban a lakossági fűtés okozott légszennyezést, elsősorban CO és SO_x szennyezést, mára azonban ez visszaszorult, ugyanis a település nagy részén a gázfűtés jellemző.

A településen keresztülmenő út személyautó és tehergépkocsi forgalma nem jelentős, így ez káros szennyezést nem okoz.

A településen immisziómérő állomás nem található, így pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre a légszennyezettségre vonatkozóan.

Felszíni vizek

A településen halad át számos csatorna, kisvízfolyás külterületen, melyek nagy része csak időszakos vízfolyás, így medrük gyomos, akáccal benőtt, csak néhány helyen látható a vízben és a part mentén valódi vízi-, vízparti vegetáció. A felszíni vizek vízminősége jónak mondható, sem ipari szennyezés, sem szennyvíz nem veszélyezteti állapotukat.

A csapadékvizet nyílt földárokrendszer és helyenként zárt szelvény vezeti el.

Problémát jelent a külterületen haladó vízmosások gyakori feltöltése hulladékkal.

Hulladék

A szemét elszállításáról, mint közszolgáltatásról a település területén az önkormányzat gondoskodik hetenkénti gyakorisággal. Ennek ellenére Nagykarácsonyon problémát okoz az illegális hulladéklerakás mind bel-, mind külterületen, elsősorban a vízműsások medrében. A lerakott hulladékot az önkormányzat időnként összegyűjti és elszállítja, de ennek ellenére a lerakás folyamatos.

Mezőgazdasági hulladék minimálisan keletkezik az állattartásból, azonban a trágya a földeken kerül hasznosításra.

Zaj

A településen zajjal járó ipari termelés nincsen, és az átmenő személy- és teherfoglalom sem okoz károm mértékű zajszennyezést.

Javaslatok

Valamennyi területfelhasználás, építés, beavatkozás tervezése és kivitelezése során a környezetvédelmi előírásokat be kell tartani. A környezethasználat során a legkisebb mértékű igénybevételt kell választani, meg kell előzni a környezetszennyezést, illetve a meglévő ártalmakat meg kell szüntetni.

A lakóterületi fejlesztések közt előnyben kell részesíteni a lakóépületek közé beékelődött üres telkek felhasználását, melyeken gyakran mezőgazdálkodás folyik. A rossz állapotú lakóterületek rehabilitálása is preferenciát kell, hogy kapjon a zöldterületek, mezőgazdasági területek beépítése helyett.

A gazdasági tevékenységeket környező létesítmények védelme, a nem káros, de esetlegesen zavaró hatású környezetszennyezés csökkentése érdekében az üzemi területek telekhatárán belül, vagy ha erre nincs lehetőség, telekhatáron kívül védelmi célú, háromszintes zöldsáv telepítendő.

Talaj, talajvíz védelem

A település szennyvízelvezetése- és kezelése nem megoldott, ezért törekedni kell a szennyvízcsatornázás kiépítésére. A település teljes területén tilos a szennyvizek szikkasztása.

A növénytermesztésben használt kemikáliák mennyiségének utóbbi időben történt csökkenése a talaj és a felszínalatti vizek – valamint közvetetten a felszíni vizek – minőségét javította. Emellett azonban javasolható, hogy a termelés során elsősorban környezetkímélő növényvédő szereket illetve a műtrágya helyett szerves trágyát és talajjavító anyagokat alkalmazzanak.

A természetvédelmi területek, és a szennyezésre fokozottan érzékeny vízfolyások közelsége miatt a biológiai vagy integrált mezőgazdasági termelésre való átállás támogatása javasolható.

Az ipari és gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató övezetben a burkolt felületekről elfolyó csapadékvíz minőségét ellenőrizni kell. Szükség esetén a befogadóba vezetés előtt olaj- és hordalékfogó műtárgyat kell létesíteni. A terület felszín alatti vízkészleteinek védelmében nem javasolt a parkolók gyephézagos burkolattal való ellátása.

A talajvesztés – erózió és defláció – ellen jó megoldás a nagy mezőgazdasági táblák kisebbekre bontása és elválasztása mezővédő erdő- és cserjesávokkal, melyek egyben a táblák mikroklimáját is javítják és ökológiai folyosóként is szolgálnak. Ebből a megfontolásból a dűlőutak fásítása is célszerű.

Az erózió, defláció elleni védelem érdekében a mező- és kertgazdasági művelés során környezetkímélő gazdálkodást kell folytatni, és a termőföld minél nagyobb arányú és minél állandóbb növényfedettségét biztosítani kell. Az erózióknak leginkább kitett meredek lejtős területeken a rét- vagy erdőgazdálkodás előnyben részesítendő más használati módokkal szemben. Ezen kívül más ökoteknikai és földművelési módszerek is használhatók, pl. a lejtőirányú művelés helyett a szintvonalas.

Az erózióveszélyes, 10 AK körüli területeken a gazdasági vagy turisztikai célú erdősítés megkezdése javasolt.

Levegőtisztaság- védelem

A levegő tisztaságának védelme érdekében az üzemi, gazdasági területek köré intenzív, többszintűen kialakított zóldsáv telepítendő. A településen a kibocsátási határértékek megállapításánál és ezek betartásánál figyelembe kell venni a település hatályos rendeletekben megállapított védelmi kategóriáját is.

A 4/2002. KvVM és a 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM rendelet alapján a település légszennyezettségi zónáját és a hozzá kapcsolódó légszennyezettségi értékeket az alábbi táblázat tartalmazza:

Légszennyező anyag	SO ₂	NO _x	CO	benzol	Szilárd PM 10
Légszennyezettségi zóna	F	F	F	F	E
Zóna típusa	az alsó vizsgálati küszöbértéket nem haladja meg				alsó és felső vizsgálati küszöb között

A település légszennyezettségi határértékei a 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FvM rendelet 1. sz. melléklete alapján a következők:

Légszennyező anyag	Éves határérték [µg/m ³]	Veszélyességi fokozat
Kén-dioxid	50	III.
Nitrogén-dioxid	40	II.
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	100	II.
Szén-monoxid	3000	II.
Ólom	0,3	I.
Szálló por (PM 10)	40	III.
Szálló por (összes lebegő portartalom)	50	III.
Benzol	5	I.

A településen csak olyan létesítmények építése, illetve üzemeltetése engedélyezhető, mely működése során biztosítani tudja a légszennyezettségi határértékek betartását is az emissziós határértékek mellett. Az engedélyezések során nem csak az egyes üzemek kibocsátását kell vizsgálni, hanem a meglévő légszennyező forrásokkal együtt okozott légszennyezettséget is.

A lakóterületeken és azok közelében jelentős kibocsátást és bűzt okozó létesítmény nem telepíthető.

A forgalom okozta nem káros mértékű, de a lakosokat zavaró hatású légszennyezés és az utak porszennyezése ellen a lakóépületek és az utak közé többszintű növényzóna telepítendő, mely a szennyezés nagy részét felfogja – és zajvédő hatása is jelentős.

Felszíni vizek védelme

A felszíni vizekbe szennyvíz vagy szennyezett csapadékvíz nem vezethető. A település a 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet alapján a 3. általános védelmi felszíni vízminőségi kategóriába tartozik, melynek a közcsatornába közvetlenül bevezetett használt és szennyezett vizekre vonatkozó egyes jellemző határértékei a következők:

pH	6-9
Szennyező anyagok	Határérték mg/l
Dikromátos oxigénfogyasztás. KOI	150
Biokémiai oxigénigény, BOI5	50
Összes nitrogén, Nösszes	50
Összes foszfor, Pösszes	10
Összes lebegőanyag	200
Szerves oldószer extrakt (olajok, zsírok)	2
Ammónia-ammónium-nitrogén	10
Coliform szám (i = individuum = egyed)	10 i/cm3

Javasolható a vízfolyások, csatornák medrének folyamatos karbantartása, a gyomosodás megszüntetése. A mederkialakítás során a csapadékvíz-elvezető csatornák esetében sem indokolt a burkolás, mederrendezés során kizárólag mérnökbiológiai módszereket lehet használni, meg kell őrizni a medrek természetes állapotát, mely a víz mennyiségi s minőségi védelme szempontjából lényeges. Szükség esetén hordalékfogók létesítéséről is gondoskodni kell.

A horgász- és pihenő és a vízfolyások parti sávját minden esetben vízvédelmi területként, külterületen természetközeli zöldterületként, belterületen természetközeli rekreációs területként kell fenntartani. Javasolható a part mentén vízparti fafajok telepítése, melyek árnyékoló hatásukkal javítják a víz minőségét, csökkentik az eutrofizáció veszélyét, ezen kívül a parti növényzet a mélyenfekvő, elöntésveszélyes területeken aktív biológiai drenázs-ként funkcionál.

Hulladékkezelés

A település területén keletkező szilárd és folyékony hulladékok kizárólag engedélyezett lerakón helyezhetők el. Az illegális hulladékelhelyezéseket fel kell számolni és a további lerakást meg kell akadályozni – pl. többfelé elhelyezett konténerekkel.

Mivel a településen problémát okoz a vízmosások feltöltése szeméttel belterületen is, ezért javasolt egy intézkedési terv kidolgozása – a település hulladékgazdálkodási programon belül – a lerakások megakadályozására.

Az ipari és szolgáltató létesítményekben folytatott tevékenységek során keletkező veszélyes hulladékot a 192/2003. Kormány rendelettel módosított 98/2001. Kormány rendelet előírásainak megfelelően kell tárolni, kezelni, elszállítani és elhelyezni.

A gazdaságban és a háztartásokban keletkező nem veszélyes szerves hulladékot lehetőség szerint fel kell használni talajjavításra komposztként és trágyaként. Az önkormányzat Hulladékgazdálkodási tervében programot dolgozhat ki a szelektív hulladékgyűjtés megvalósítására.

Zajvédelem

A település belterületén a személy- és teherforgalomból származó forgalom csökkentendő. Elsődleges intézkedésként javasolható a forgalmi szabályok szigorú betartatása, forgalomtechnikai eszközök alkalmazása és zöldsáv telepítése a házak és az út közé. Hosszú távon az M6-os autópálya megépítése csökkenti a zajterhelést.

A településen az üzemi zajvédelmi határérték a 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM rendelet 1. sz. melléklete alapján a következő:

Övezet	Zajvédelmi határérték (dB)	
	nappal	éjjel
Lakó, intézményi	50	40
Gazdasági	60	50

A létesítmények részletes tervezése és kivitelezése, üzemeltetése során a 284/2007. (X. 27.) Korm. rendelet szerint figyelembe kell venni, hogy a védendő területeken, épületekben és helységekben a zaj- és rezgésterhelés feleljen meg a követelményeknek.

ZÖLDFELÜLETEK ÉS TÁJVÉDELEM

Adottságok

Belterület

A települési zöldterületek mennyisége megfelelő, de állapotuk kevésbé jó: a közcélú zöldfelületek nem felelnek meg tökéletesen funkciójuknak, az út menti fasorok sokszor foghíjasak, máshol teljesen hiányoznak. A település utcáin helyenként hiányos gesztenye, nyár, és a lakosok által telepített gyümölcsfa sor látható.

Külterületek

Nagykarácsony külterületi zöldfelületekkel jól ellátott, ezek minősége azonban helyenként nem megfelelő, számos helyen láthatóak tarvágás nyomai, ami különösen lejtős területen kedvezőtlen.

A külterületi utak, dűlőutak fasorokkal, cserjesávval való ellátása nem megoldott. Ez alól kivétel a szépen fásított Sóhordó út és a közút belterülettől délre eső szakasza – itt több helyen találhatóak fasorok, facsoportok az út mellett.

A vízfolyások, csatornák mentén sok helyütt nincs már meg az eredeti, patakmenti növénytársulás, a legtöbb helyen a mezőgazdasági területek egészen a patakig húzódnak. A vízmosásokban, árkokban általában akác található, de nyomokban fellelhető még az eredeti növényzet is: fehér fűz, fehér nyár, éger.

A természetes gyepterületek, rétek esetén sok helyen problémát okoz azok cserjésedése, beerdősülése.

Javaslatok

A település területén meg kell őrizni a nagy zöldfelületi arányt, a zöldfelületek minőségét azonban javítani kell.

A külterületi utak, dűlőutak mellett fasorok ültetendők, honos fafajokkal vagy gyümölcsfákkal. A hiányos fasorokat pótolni kell. A táblák elválasztása és osztása szükséges rét- vagy cserjesávokkal. A vízfolyások partjának természetközeli kialakítás szükséges. A fenti vonalas, folyosó típusú zöldterületek a természetvédelmi területekhez kapcsolódóan az ökológiai hálózat alapját alkotják. A legelő- és parlagterületeken az évi két tisztítókaszálás, a ruderaliák rendben tartása lényeges. Így a káros, illetve allergén gyomok terjedése megállítható.

A zöldterületek közt kiemelt jelentőségűek a természetvédelmi területek, illetve a vízfolyások parti sávjai. Ezek fejlesztése szükséges, úgy hogy állapotuk javuljon, felhasználásuk alkalmas legyen idegenforgalmi, rekreációs funkció ellátására is.

A külterületek egy része a nemzeti ökológiai hálózathoz és a Natura 2000 területhez tartozik. A védett területek összekötendők ökológiai hálózatként vonalas és pontszerű elemekkel. Ennek érdekében természetesen kialakított egységes zöldfelületi rendszer megvalósítása, mind bel-, mind külterületen szükséges.

A lakó- és intézményi övezetben biztosítani kell az utak melletti fasor és alatta cserjesáv, vagy ahol ez nem lehetséges, önálló cserjesor kialakítását. Különös figyelmet kell fordítani a faluközpont fásítására. A fásításhoz honos fajokat vagy gyümölcsfákat kell használni.

Az üzemi területek körül védelmi célú, háromszintes zöldsáv létrehozása javasolt a telekhatáron belül. A telepítés során ebben az esetben is a honos fajok alkalmazását kell előtérbe helyezni.

KÖZLEKEDÉS

Adottságok

Nagykarácsony község Fejér megye délkeleti részén, a Mezőségben fekszik. A település síkvidéki jellegű, úthálózata hálós szerkezetű. A község déli részének kialakulását a domborzat határozta meg. A Szőlőhegy településrész a Nagykarácsonyi-vízfolyás nyugati partján, a domboldalon alakult ki.

A községet a 6211 sz. összekötőút tárja fel, mely déli irányban Előszálláson csatlakozik a 61 sz. országos II. rendű főúthoz, északi irányban pedig Mezőfalva külterületén a 6219 sz. Dunaújváros – Sárszentmiklós közötti összekötő úthoz. Ez utóbbi kiépítésével szüntették meg a település korábbi zsák jellegét. Nagykarácsonynak keleti és nyugati irányban kiépített közúti kapcsolata nincs. Előszállás, illetve a 61 sz. főút felé további kapcsolat a Szőlőhegy - Róbert völgy útvonal, melynek középső szakasza földút. Ez azonban nagyobb részt Előszállás területére esik.

Nagykarácsony vasútállomás megközelítése szintén csak földúton lehetséges a Szőlőhegy irányából.

A 6211 sz. összekötőút forgalmi adatait két helyen mérték:

0+500 szelvény	Előszállás felé
6+500 szelvény	Mezőfalva felé

A 6211 sz. összekötőút forgalmi adatai:

	Előszállás felé	Mezőfalva felé
szgk.	949	842
kis tgc	114	69
autóbusz	30	11
csuklóbusz	23	3
közép tgc.	36	20
nehéz tgc.	13	15
pótkocsis tgc.	28	18
nyergesvontató	18	14
speciális jármű	0	1
motorkerékpár	40	29
kerékpár	71	37
lassú jármű	17	14
összes forgalom	1339 j/nap 1455 E/nap	1073 j/nap 1142 E/nap

A mért adatokból megállapítható, hogy szomszédos települések közül Előszállás irányában nagyobb a forgalom. A községtől délre 25 %-kal nagyobb a forgalom, mint északi irányban. Különösen nagy eltérés mutatkozik az autóbusz forgalomban, mivel a tömegközlekedés inkább Dunaföldvár felé irányul. A kerékpár forgalom is közel kétszerese az északi iránynak. A teherforgalom 40 %-kal nagyobb Előszállás irányában. Ez a többlet nem Előszállás vonzerejét, hanem a 61-es út felé tartó forgalmat tükrözi.

Nagykarácsony község közúthálózatának hierarchikus besorolása értelmében az alábbi kategóriákat különböztetjük meg:

- Országos összekötő út
 - 6211 sz. út (Előszállás – Mezőfalva)
- Külterületi egyéb közút
 - Róbert-völgy felé
- Helyi gyűjtőút
 - Sóhordó út
 - Petőfi Sándor utca
 - Alkotmány utca
 - Szőlőhegyi út
- Kiszolgáló út - az összes többi utca, melyekről ingatlanok közelíthetők meg

Tervezési szempontból a 6211 sz. országos összekötő út külterületi mellékút szakasza K.V.A. A külterületi egyéb közút besorolása: K.VIII.A.

A belterületi helyi gyűjtőutak (Sóhordó út, Petőfi Sándor utca, Alkotmány utca, Szőlőhegyi út) besorolása: B.V.c.A Minden további belterületi út kiszolgálóút, azaz B.VI.d.A osztályba sorolandó.

Az országos összekötő út 2x1 forgalmi sáv szélességben épült ki, vonalvezetése a terepet követi. A 4+600 és a 4+900 km szelvények közötti szakaszon a kissugarú íves vonalvezetés ívkorrekcióra szorul.

A gyűjtőutak a belterületen aszfalt burkolatúak. A község úthálózatának azonban kb. 80 %-a, a kiszolgáló utak, burkolatlanok.

Az Előszálláshoz tartozó külterületi rész (Róbert-völgy) megközelíthető a Szőlőhegyi út folytatásában földúton. Onnan burkolt úton lehet a 61 sz. főútra eljutni.

A mezőgazdasági területeket feltáró utak szabályozási szélessége általában 3 – 4 m, az utak kiépíthetetlenek, az egymás melletti elhaladás nehézkes.

A község tömegközlekedését a MÁV és a Volán látja el. Nagykarácsony a Pusztaszabolcs – Dunaújváros – Mezőfalva – Rétság vasútvonal mentén fekszik. A községhez tartozik Nagykarácsony felső vasúti megállóhely és Nagykarácsony vasútállomás. Az itt közlekedő személyvonatok mindkét helyen megállnak.

Dunaújvárosból Nagykarácsonyon át naponta 3 vonat közlekedik Cecére, 2 Simontornyára egy pedig Rétságára. Ellenirányban mind a hat járat Dunaújvárosig közlekedik.

A vasút igénybevétele Nagykarácsonyban sokkal jelentősebb lenne, ha a lakosság nem Cecéig vagy Simontornyáig, hanem Sárbogárdig, majd onnan Székesfehérvárig juthatna.

Az autóbusz járatok egy része helyi jelentőségű, a környező településeket köti össze Dunaföldvárrel, illetve Dunaújvárossal. Ezeken a járatokon gyakori a csuklós autóbusz.

A község területén az alábbi megállóhelyek üzemelnek:

	távolság
• Sportpálya	400 m
• Községháza	400 m
• Iskola	400 m
• TSZ iroda	600 m
• Vasúti átjáró	

A megállóhelyek közötti távolság nem haladja meg az elfogadható mértéket. Az autóbuszok a település súlyvonalát jelentő útvonalon közlekednek, ezért a rágyalogás is elfogadható mértékű.

Közlekedésfejlesztési javaslatok - Jövőkép

Egy térség fejlesztésének alapfeltétele a közlekedési hálózat kialakítása mind közúti, mind vasúti vonatkozásban. A főhálózati elemeknek a lakott településeket elkerülve kell a nagyobb térségek közötti kapcsolatot biztosítaniuk, a mellékhálózati elemeknek kell a településeket egymással és a főhálózattal összekötni.

A szűkebb térség úthálózatának fejlesztésében is fő szempont a zsák települések megszüntetése, és a főhálózati elemekkel minél rövidebb kapcsolat létrehozása. Ezt a célt szolgálta a 6211 sz. összekötőút meghosszabbítása Nagykarácsonyból Mezőfalvára.

Nagykarácsony község területén a közlekedésfejlesztés fő céljai:

Forgalomlassítók építése a belterület határán

- ***A község belső úthálózatának szilárd burkolattal való kiépítése***
- ***A terek, csomópontok rendezése***
- ***Parkolók építése***
- ***Szőlőhegy - Róbert-völgy útépítés a 61 sz. főút felé***
- ***Új utak kiszabályozása a fejlesztési területeken***
- ***Kerékpárút Előszállás és Mezőfalva irányában***

A vasúti közlekedés biztosítása Székesfehérvár irányába a község fontos érdeke.

KÖZMŰVEK

Adottságok

Az alábbi tervfejezetekben, a szóban forgó település - Nagykarcsony község - jelenlegi közműellátottságát ismertetjük. A meglévő állapotról a térségben szolgáltatást végző társaságok nyilvántartási adatainak beszerzése útján továbbá helyszíni szemléink során tájékozódunk. A község területén meglévő közműellátó rendszerek gerinchálózatait, regionális térségi összefüggéseit egyesített, a külterületet is magába foglaló tervlapokon ábrázoltuk. Víziközművek-vízfolyások, energiaközművek, távközlés-hírközlés bontásban.

Vizsgálódásaink és a jelzett dokumentumok tanúsága szerint megállapítható, hogy a település hagyományos rendszerű közműekkel részlegesen ellátott, az alábbiak szerint, szakáganként részletezve:

Vízellátás

Nagykarcsony vízellátását az 1960-as évek elején létesült önálló községi vízmű biztosítja. A három mélyfúrású kútból és a 100 m³ tározótérfogatú hidroglobus toronyból álló vízmű a község belterületén található. A 67/2 helyrajzi számú ingatlanon működik az I és IV számú kút és itt áll a víztorony, a II számú kutat a 115/11 hrsz-ú földrészleten mélyítették. A mintegy 40 éve fúrt I és II számú kutakat szűrőrétegük eltömődése okán a közelmúltban felújították, a IV számú víztermelő kutat 2003-ban létesítették. Az új kút víztermelésbe való bekapcsolása után az I számú kút tartalékként üzemel. A II számú kút vízhozama 230 l/min, a IV számú csövezett kút talpmélysége 136 méter, az üzemszerűen kitermelhető víz mennyisége 300 l/min. Az előzőekben vázlatosan körülírt vízellátó létesítmény és csatlakozó hálózatának üzemeltetője a Nagykarcsonyi Víziközmű Üzemeltető Koncessziós Kft. Sándorfalva.

A vízműtelepről kiinduló főnyomócső a Rákóczi F. utca nyomvonalán halad DN150 ac dimenzióval és működteti a település belső fogyasztói hálózatát, amely a közterületi utcák nyomvonalán alapvetően kör rendszerben épült ki, csatlakozó ágvezetékekkel. A mintegy 12 km hosszúságú hálózat dimenziója jellemzően DN100, anyaga zömében azbesztcement, mintegy 10%-a KM PVC. Létszámadatokból és a fogyasztási szokásokból kiindulva a község átlagos napi ivóvíz felhasználása cca. 200 m³/nap mennyiségre tehető. A jelzett vízmennyiség szolgáltatására az előzőekben körülírt rendszer megbízhatóan alkalmas. A torony tározókapacitása a vízfelhasználás mintegy 50%-a, - az üzemelő kutakból kitermelhető víz mennyisége a jelenlegi fogyasztás többszöröse. A hálózatban uralkodó átlagos nyomás a település geodéziai magasságából és a torony túlfolyószintjéből számolva cca. 2 bar-ra tehető. A közüzemű vízellátásba a csaknem minden belterületi ingatlana -560 fogyasztási hely- bekapcsolódott. A tűzvíz ellátást a közterületi vezetésekre telepített tűzcsapok biztosítják, a korábban volt közkifolyók zömét megszüntették, ma 7-8 üzemel. A vízellátó hálózat fektetési idejére tekintettel felújításra szorul. Az azbesztcement anyagú nyomócsövek öblítése, tisztítása, a szerelvények cseréje a közelmúltban megkezdődött.

Csatornázás-vízvezetés

A település területe vízvezetés szempontjából alapvetően a Nagykarácsonyi vízfolyás és mellékági vízgyűjtő területén fekszik. A Dunaujvárosi Vízitársulás által kezelt és karbantartott vízfolyás befogadója a dunaföldvári Felső tavon keresztül végső soron a Duna folyam.

A település elvben elválasztott rendszerben csatornázandó, azonban kiépített közüzemű szennyvízhálózat, tisztítómű a községben jelenleg nincs. A keletkező szennyvizet közműpótló berendezésekbe vezetik, zömét elszikkasztják, mintegy harmadát szippantós gépkocsival elszállítják. A folyékony települési hulladék a DUNAPACK Rt. Dunaujvárosi Papírgyára biológiai tisztítóművébe szállítható, erre vonatkozóan az önkormányzat befogadói nyilatkozattal rendelkezik. A fentiekből, továbbá a vízfelhasználási és létszám adatokból valószínűsíthető, hogy napi mintegy 100-120 m³ tisztítatlan kommunális szennyvíz terheli a környezetet, a talajt és a talajvizet.

Az áldatlan helyzetet érzékelve három szomszédos település, Nagykarácsony-Előszállás- Daruszentmiklós önkormányzata a szennyvízvezetést és tisztítást megoldandó, mikroterületi társulást hozott létre. A közös létesítésű tisztítómű építésére a műszaki-gazdasági előkészítő munkálatok megkezdődtek.

Csapadékvíz elvezetését tekintve a község belterülete, mint már említettük

- > a Nagykarácsonyi vízfolyás,
- > a Nagy-völgyi árok és nevezettek
- > mellékági

vízgyűjtő területén fekszik. Általánosságban a település terepviszonyairól elmondható, hogy a dombháton lévő belterület felszíne enyhén északkelet-délnyugat irányban lejt, a Sóhordó út vízválasztóként fogható fel. A tőle

- > északnyugatra lévő településrész csapadékvizeit a Nagy-völgyi árok, míg a
- > délkeleti részek vizeit közvetlenül a Nagykarácsonyi vízfolyás fogadja.

A kedvező befogadói és terepviszonyok ellenére a település csapadékvíz elvezetése nem tekinthető minden elemében megoldottnak. Az utcák mentén a szabályozási szélességtől függően egy, vagy kétoldali nyílt árokrendszer található. Ezek jó része sehonnán sehová nem vezet, átteraszok feliszapolódtak, eltömődtek, alapvetően szikkasztó árokként üzemelnek. Karakteres csapadékvíz elvezetés a Sóhordó utca és Sárbogárdi út egy szakaszán található, az itt lévő nyílt árok a Bethlen utcai burkolt árokszakaszhoz csatlakoznak. A nagy területről összegyűlő csapadékvíz azonban nem jut el a befogadóig, a Nagy-völgyi árokig, mert a természetes vízfolyás medrét és a hozzá vezető nyílt árkot beszántották, nagy esőzések után elöntések tapasztalhatók. A Petőfi S.-Dózsa Gy. Utcák csapadékvizei a Jókai M. utcai árokrendszer közvetítésével egy az 511 hrsz-on lévő kiszabályozott árokba jutnak. A lakóingatlanok között történő áthaladás után továbbvezetése nem megoldott, az érkező vizek az 505/14 hrsz-ú ingatlanon szétterülnek annak ellenére, hogy a Nagykarácsonyi vízfolyásba való vezetésére a Ménesmajori út alatt az átterasz kiépült. További problémás terület a József A. utca, melynek mélypontján a 188 hrsz-ú ingatlan magasságában hordalékfogó műtárgy épült. Az érkező csapadékvizek továbbvezetésére a nevezett ingatlanon keresztül zárt rendszerű csatorna épült ki, nyomvonala ezt követően nem állapítható meg egyértelműen.

A Szőlőhegyi út mentén a Bem utcától kezdődően kétoldali nyílt-burkolt árokrendszer található. A rendszer befogadóig történő elvezetése itt sem megoldott, a csapadékvizek a mélyfekvésű 560 számú ingatlanon szétterülnek, ahonnan közvetve a Nagy-völgyi árokba jutnak.

Az előzőekben említett befogadók közül a Nagykarácsonyi vízfolyás mederszelvénye karbantartása megfelelő, a Nagy-völgyi árok erősen benőtt, sok helyen elfajult szelvénye rendezésre, karbantartásra szorul.

Gázellátás

Nagykarácsony települést is magába foglaló régió földgázellátásának szolgáltatója a Déldunántúli Gázszolgáltató Rt. Dunaújvárosi Üzemigazgatósága. A regionális rendszer részeként a dunaújvárosi gázátadóból indul az a D250 KPE 6 bar-os nagyközepnyomású gerincvezeték, amely Baracs-Mezőfalva-Nagykarácsony-Előszállás községek primer gázellátását biztosítja. A település ellátását szolgáló vezeték jelzett nyomócsőről leágaztatva észak felől érkezik a községbe, D160 KPE dimenzióval és működteti a Ménesmajori út mentén az 521 helyrajzi számú ingatlanon telepített KS-1-60-C típusú gáz nyomásszabályozó állomást. Az 1800 m³/óra kapacitású műtárgy szekunder oldaláról kiinduló 3 bar-os közepnyomású rendszer gerincvezetéke a Ménesmajori u.-Jókai M. u.-Dózsa Gy. U. nyomvonalán halad, D90 KPE P10 jellemzőkkel. A gerincvezetékéről leágaztatott további fogyasztói hálózat a község minden belterületi utcájában és a Szőlőhegyi településrészen kiépült, az igényszinteknek és terheléseknek megfelelően, D63-32 KPE dimenzióval, a hálózat kombinált kör-ágrendszerű. Az ellátásba bekapcsolt fogyasztók az energiát 3 bar-on vételezik, majd házi nyomásszabályozón keresztül redukálják azt 0,03 bar nyomásra. A közüzemű gázellátás lehetősége minden belterületi beépített ingatlanon és a Szőlőhegyi településrészen biztosított, a szolgáltatásba ténylegesen bekapcsolt lakóingatlanok számaránya cca. 80%-ra tehető. A gázellátó hálózat műszaki állapota jó, üzeme megbízható, rendeltetészerű, a jelentkező igények kielégítésére maradéktalanul képes.

Villamosenergia ellátás

A szóban forgó települést is magába foglaló tágabb térség közép feszültségű villamosenergia ellátását 20 kV-os szabadvezeték hálózat biztosítja. A rendszer táppontja a sárbogárdi 120/20 kV-os alállomás. A 20 kV-os szabadvezetékes hálózat Előszállás és Sárbogárd felől érkezik a településre és behálózza azt a mellékelt helyszínrajzon látható módon. A Sárbogárd felőli vonal 2002-ben épült, az előszállási vonalat 2003-ban felújították. Ennek köszönhetően a község biztonságos jó műszaki állapotú kétoldali primer energiaellátással rendelkezik.

A jelzett 20 kV-os hálózat a község belterületén három 20/0,4 kV-os kommunális oszloptranzformátort lát el tápenergiával. Önálló állomás biztosítja a Szőlőhegyi zártkertek ellátását, ugyancsak önálló primer energiaellátása van a Szőlőhegyi út mentén lévő mezőgazdasági üzemnek, a külterületen lévő Kiskarácsonyszállásnak, továbbá a volt Kossuth TSz. Mezőgazdasági létesítményeinek.

A transzformátorokból kiinduló kifesztésű fogyasztói hálózat légvezetékes kiépítettségű, zömében csupasz légvezeték vasbeton oszlopokon, de vannak szigetelt léghábeles szakaszok is. A település valamennyi beépített ingatlan jelenlegi igény szintjének megfelelően villamos energiával ellátott, illetve ellátható. A közvilágítási hálózat a 0,4 kV-os légvezeték hálózatra támaszkodva épült ki, a közelmúltban történt rekonstrukciónak köszönhetően korszerű Tunggram-Schröder kandeláberekkel, gázkisüléses lámpatestekkel, általában irányfény jelleggel. Az előzőekben vázlatosan körülírt és a mellékelt helyszínrajzon ábrázolt rendszer üzemeltetője a Dél-Dunántúli Áramszolgáltató Rt., a szolgáltatási feladatokat a Dunaújvárosi Üzemvezetőség látja el.

A település ellátásában nem vesz részt, de megemlítendő, hogy a község nyugati külterületi részén halad az OVIT Paks-Martonvásár közötti 400 kV-os nagyfeszültségű szabadvezetéke, továbbá északról harántolja a Dunaújváros-Sárbogárd 120 kV-os vonal.

Távközlés-hírközlés

A régió vezetékes távközlési szolgáltatója az INVITEL Távközlési Szolgáltató Rt. Nagykarácsony a dunaújvárosi primer körzethez tartozik. A dunaújvárosi HOST főközpontból kiinduló Dunaújváros-Sárbogárd gyűrű részeként a település primer távbeszélő ellátására fényvezető optikai kábelhálózat létesült. A primer kábel Előszállás felől érkezik a településre, majd a Béke tér-Szőlőhegyi-Sóhordó utcák nyomvonalán haladva felfűzi a polgármesteri hivatal szomszédságában a 104/11 hrsz-ú ingatlanon lévő RSU alközpontot, ezt követően visszatér a Sóhordó utca nyomvonalára és észak felé, Sárszentmiklós irányába elhagyja a települést. A központból kiinduló községi előfizetői hálózat sugaras rendszerben épült ki, zömében réz vezetőjű földkábel, melyhez főként a külterületen légvezetékes szakaszok csatlakoznak. A településen az INVITEL Rt. színvonalas szolgáltatást nyújt, igény esetén mód van ADSL rendszerű hálózati csatlakozásra, illetve a távbeszélő hálózaton keresztül lehet igénybe venni az Internet, ezen belül az E-mail szolgáltatásokat. A vezetékes távbeszélő szolgáltatásba ismereteink szerint a beépített ingatlanok mintegy 75%-a kapcsolódott be, cca. 430 előfizetői hely.

A községben a közelmúltban kábeltelevíziós hálózat létesült. A korszerű csillagpontos elven működő rendszeren keresztül 40 csatorna hozzáférése van lehetőség. A léghábeles előfizetői hálózat a 0,4 kV-os rendszerrel közös oszlopsoron halad. A műszaki épület a Petőfi Sándor utcában található, a szolgáltatói feladatokat a Dunakábel Kft. Dunaújváros látja el.

A vezeték nélküli távbeszélő ellátást tekintve a térség a vezető mobil szolgáltatók által megfelelően lefedett. Különösen jó szolgáltatást nyújt a T-Mobile a községi víztoronyra telepített antennáknak és sugárzóknak köszönhetően.

Közműfejlesztési javaslatok

A következő tervfejezetekben Nagykarcsony község jövőbeni közműellátására teszünk javaslatot, támaszkodva a közművizsgálati munkarészben leírtakra, figyelemmel a településszerkezeti-szabályozási tervben megfogalmazottakra.

A szerkezeti beépítési terv a község északi-keleti részén a belterülethez csatlakozóan mintegy 70 új lakóingatlan kialakítására tesz javaslatot. Feltételeztük továbbá, hogy a rendezés időtávjában elsősorban az Ady Endre utca mentén található foghíjtelkek -cca. 30 ingatlan- is beépülnek. Jelentős fejlesztés várható a község Szőlőhegyi településrészén. A Mikulásfalva elnevezésű idegenforgalmi projekt évente átlagosan 150-200 ezer látogatóval számol, a látványfalu előzetesen becsült beépített alapterülete cca. 5000 m².

Közműjavaslati tervfejezetünkben elsősorban a rövid-középtávon beépíthető lakóingatlanok ellátására teszünk javaslatot. Mikulásfalva várható közműigényeit a jelenleg rendelkezésre álló adatok felhasználásával fajlagos mutatók alapján valószínűsítjük. A jelzett terület közműellátására a beépítés mikéntjének és megvalósulása időpontjának ismeretében - konkrét adatok alapján - önálló tanulmány elkészítését javasoljuk, a beépítési terv és a környezetvédelmi hatástanulmány elkészítésével párhuzamosan. A fentiek előrebocsátásával közművesítési javaslatunk az alábbiak, szakáganként részletezve:

Vzellátás

A tervezett fejlesztések fajlagos vízigényeit az MSz-10158/1-82 sz. ágazati szabvány, továbbá a településen kialakult fogyasztási szokások alapján számszerűsítettük. Ésszerű korlátozó fogyasztói magatartást feltételezve az egy főre vetített vízigényt 120 l/fő/nap mennyiségben rögzítettük. A látványfalu kereskedelmi-szolgáltató létesítményeinek ellátására 6 l/m² vízmennyiséget prognosztizáltunk, a látogatók vízigényét átlagosan 30 l/fő mennyiségre becsüljük. A fentiekből kiindulva a tervezett fejlesztések előzetesen becsült vízigénye:

100 lakás x 3 fő/lakás x 120 l/fő/nap	= 36 m ³ /nap
kereskedelem-szolgáltatás 5.000 m ² x 6 l/m ²	= 30 m ³ /nap
látogatók csúcsidőben ~ 2.000 fő x 30 l/fő	= 60 m ³ /nap
hálózati veszteség ~10%	= 12 m ³ /nap
<u>biztonsági tényező ~15%</u>	<u>= 20 m³/nap</u>
Σ átlagos napi vízigény	160 m³/nap

Csúcsidejű napi vízigény 1,3 egyenlőtlenégi tényező alapulvételével 160 m³/nap x 1,3 = 200 m³/nap.

A mértékadó tűzszakaszt 300 m²-ben maximálva, a tervezett lakóterületi beépítések oltóvízigénye 900 l/min, melyet min. 2 bar kifolyási nyomáson legalább egy órán keresztül, föld feletti tűzcsapokról kell biztosítani.

A település vízellátását a vizsgálati munkarészben körülírt vízmű biztosítja, amely három mélyfúrású kútból, 100 m³ tározótérfogatú víztoronyból és szivattyúból áll. Az előzőekben számszerűsített vízigény növekményt és a jelenlegi fogyasztást összesítve a település jövőbeni vízigénye mintegy 360-400 m³/nap mennyiségre tehető. A kialakításra kerülő lakóingatlanok vízellátására a vízmű és csatlakozó hálózata annak továbbépítésével alkalmas. A tervezett új lakóterületi beépítések vízellátó hálózata a meglévő hálózati elemekhez történő csatlakozással kör-rendszerben kerülhet beépítésre, DN100 mm dimenzióval.

A tűzivízellátás biztosítására a tervezett közterületi nyomócsövekre föld feletti tűzcsapokat kell telepíteni úgy, hogy bármely beépített ingatlan 100 méteres környezetében legalább 2 tűzcsap legyen található.

Mikulásfalva pótlólagos vízigényeit a mélyfúrású kutak biztosítani képesek. A jelentős vízellátási csúcsokra és a megbízható tűzivízellátásra tekintettel új magastározó -cca. 50-100 m³- telepítése válhat szükségessé a Szőlőhegyi településrészen. Ennek szükségessége részletesebb adatok birtokában dönthető el.

A tervezett fejlesztések időbeni megvalósítása ismeretében a vízigény növekményeket a szolgáltató felé jelezni kell, hogy az a szükséges bővítési munkákat el tudja végezni olyan ütemezésben, hogy kapacitáshiány a tervezett projekt megvalósítását ne hátráltassa. A vízellátó hálózat közeljövőben várható rekonstrukciója során a távlati fejlesztési igényeket is figyelembe kell venni.

Csatornázás-vízvezetés

Az előző tervfejezetben elmondottakból következik, hogy a település szennyvízkibocsátása a fejlesztések megvalósításával párhuzamosan megnő. Az egy lakosra jutó szennyvízmennyiséget az MI-10167/2 irányelvek és a környéken kialakult szokásokból kiindulva a vízfelhasználási adatok 80%-ában határoztuk meg.

Ennek megfelelően a beépíteni tervezett lakóingatlanok és kereskedelmi, szolgáltató létesítmények szennyvízkibocsátása az átlagos napi vízfogyasztást alapul véve: $160 \text{ m}^3/\text{nap} \times 0,8 \sim 130 \text{ m}^3/\text{nap}$.

Mint azt már a vizsgálati tervfejezetben ismertettük, a községben kiépített szennyvízhálózat jelenleg nincs. A keletkező szennyvizet közműpótló berendezésekbe vezetik, egy részét a dunaújvárosi tisztítóműbe szállítják, egy részét vélhetően elszikkasztják.

Az áldatlan helyzetet megoldandó három szomszédos település, Előszállás, Nagykarcsony, és Daruszentmiklós önkormányzata a szennyvizek elvezetésre és tisztításra mikrotérségi társulást hozott létre, ennek a megbízásából a székesfehérvári VIZITERV Kft. 2007. szeptemberében elkészítette a három község közüzemű szennyvízvezetésének és tisztításának elvi vízjogi engedélyezési terveit. A terműveletekben megfogalmazottak 22267/2007 számon vízjogi engedélyt kaptak. A tervezett megoldás lényege, hogy a gravitációs és nyomott szakaszokból álló hálózat a három település szennyvizeit az Előszállás 0365/9 helyrajzi számú külterületi ingatlan „m” jelű alrészletén telepítésre kerülő szennyvíztisztítóba vezetik. A tisztítómű kapacitása $607 \text{ m}^3/\text{nap}$, az alkalmazott technológia totáloxidációs, eleveniszapos biológiai tisztítás foszfor eltávolításával. Védőtávolsága 150 méter. A tisztított szennyvizek befogadója a Nagykarcsonyi vízfolyás. A tisztítás határfoka maradéktalanul megfelel a befogadóra előírt vízminőségi követelményeknek. A hálózatra telepített átemelők közterületen kerülnek elhelyezésre, a berendezések aktív biofilterrel ellátott, cseppszóródás mentes kivitelű nedves aknák. A szennyvízvezetés és tisztítás előzőekben vázlatosan körülírt módozatát, mint feltétlenül támogatandó megoldást javaslati helyszínrajzunkon feltüntettük. A közeljövő elodázhatatlan sürgős feladata a vízjogi létesítési tervek elkészítése. Ennek birtokában a rendszer kiépítése megvalósítása pályázatokon elnyerhető pénzeszközök bevonásával. A rendszer kiépülte után az ingatlanok tulajdonosait – akár környezetterhelési díj kivetésével – ösztönözni kell a közüzemű szennyvízvezető hálózathoz történő csatlakozásra.

Csapadékvíz elvezetését tekintve a község belterülete a Nagykarcsonyi vízfolyás, a Nagy-völgyi árok és nevezetlen mellékági vízgyűjtő területén fekszik.

Mint azt a vizsgálati munkarészben már leírtuk, a község csapadékvíz elvezetése nem tekinthető minden elemében megoldottnak, egyes utcákban teljességgel hiányzik. A fentiekre és a tervezett fejlesztésekre tekintettel a község vízvezető rendszerét egy, az egész vízgyűjtő területre kiterjedő vízrendezési terv alapján újragondolni, átépíteni szükséges, a meglévő fő hálózati elemek felhasználásával. A karakteres hossz-esésű nagy vízgyűjtő területtel rendelkező árkokat-árokrendszereket a természetes befogadóig tovább kell vezetni. Az árkok szelvényét hidraulikai méretezés alapján kell meghatározni, a határsebességet meghatározó szakaszokon burkolattal kell ellátni. Egyes kis hossz-esésű szakaszokon a lakóutcákban elképzelhető a területre hulló csapadékvizek szikkasztó árkokba történő elvezetése, amennyiben az altalaj és talajvíz viszonyok ezt lehetővé teszik. A jelzett megoldással biztosítható a talaj természetes vízutánpótlása. Szikkasztó árkok létesítése esetén javasoljuk a szelvény áttört beton elemekből történő kialakítását, így az iszapolási, fenntartási munkák könnyen elvégezhetők, a műszelvény helyreállítható.

A vízrendezési terv készítése során különös figyelmet kell szentelni a vizsgálati munkarészben körülírt problémás területekre, úgymint:

- > **Sóhordó u.-Bethlen G. u.-külterület**
- > **Jókai Mór utcai és a csatlakozó 511 sz. árok továbbvezetése**
- > **József A. utca mélyfekvésű szakaszán összegyűlő csapadékvíz továbbvezetése**
- > **a Szőlőhegyi út mentén lévő árokrendszer befogadóig történő elvezetése**

A befogadókat és az elvezető rendszereket belterületen NQ_{2%}-os, külterületen NQ_{10%}-os vízmennyiségre kell méretezni. Az élővízfolyások szabályozási terven bejelölt parti sávja nem építhető be.

Meg kell jegyezni a Nagykarcsonyi vízfolyással kapcsolatban, hogy nagyobb mennyiségű csapadék esetén (pl. 2009. június végén, július elején) a vízgyűjtőterületre hulló mennyiség időszakos elöntést okoz a szőlőhegyi úton és a falu vízfolyásközeli utcáiban. A mikulásfalvi fejlesztések során a beépítések és a vízvezetés tervezése ilyen szempontból is kiemelt figyelmet kell fordítani.

Gázellátás

Nagykarácsony települést is magába foglaló térség földgázellátását a vizsgálati munkarészben körülírt nagyközépnomású primer hálózat biztosítja. A rendszerről megtáplált nyomásszabályozó állomás az 521 helyrajzi számú ingatlanon található. A KS-1-60 C tip. 1800 m³/h kapacitású műtárgy szekunder oldaláról kiinduló 3 bar-os középnomású hálózat a belterületi utcák nyomvonala mentén mindenütt kiépült, az igényeknek és a terheléseknek megfelelően, D90-63-32 KPE dimenziókkal.

A beépíteni tervezett lakóingatlanok földgázigényét az általánosságban elfogadott 1 gnm³/h egyidejű mennyiségben határoztuk meg. A Mikulásfalván tervezett idegenforgalmi-kereskedelmi-szolgáltató létesítmények ellátására 0,01 gnm³/m² fajlagos gázigényt prognosztizáltunk. A jelzett gázenergia fűtési, melegvíz előállítási és háztartási, vendéglátási célokat szolgál. A fentiekből és a szabályozási terv adataiból kiindulva a tervezett beépítések rövid-középtávon prognosztizált gázfelhasználása:

$$\begin{aligned}
 100 \text{ lakás} \times 1 \text{ gnm}^3/\text{h}/\text{lakás} &= 100 \text{ gnm}^3/\text{h} \\
 \text{idegenforgalmi-kereskedelem-szolgáltatás } 4.000 \text{ m}^2 \times 0,01 \text{ gnm}^3/\text{m}^2 &= 40 \text{ gnm}^3/\text{h} \\
 \Sigma \text{ pótlólagos gázigény} &\approx 140 \text{ gnm}^3/\text{h}
 \end{aligned}$$

A jelzett gázigény szolgáltatására a község gázellátó hálózata annak továbbépítésével alkalmas. A többlet földgázigény primer oldalon a térségi rendszerről vételezhető. A meglévő nyomásszabályozó kapacitás kihasználtsága csúcsidőben cca. 30%-osra tehető. A tervezett beépítések földgázellátása egyrészt a már meglévő, másrészt új fogyasztói vezetékek kiépítésével biztosítható, a 4-4 méteres védőtávolság figyelembe vételével. Az egyes ingatlanok házi nyomásszabályozó berendezéseit az előkertben, az épülettől 4 m-re kell elhelyezni. A tervezett beépítések megvalósulásával és a jelenleg kivárok hálózatra történő csatlakozásával időről-időre felül kell vizsgálni a rendszer terhelhetőségét. Az igény szint növekményeket a szolgáltatóval folyamatosan egyeztetni szükséges.

Mikulásfalva hőenergia ellátásának megfogalmazásakor alternatív megoldásként javasoljuk számításba venni a megújuló energiaforrások a geotermikus hő és a napenergia felhasználásának lehetőségét.

Villamosenergia ellátás

A település primer villamosenergia ellátását 20 kV-os szabadvezeték hálózat biztosítja, a rendszer táppontja a sárbogárdi 120/20 kV-os alállomás. A két irányból megtáplált hálózat a közelmúltban történt rekonstrukciójának köszönhetően kiváló műszaki állagú. A jelzett 20 kV-os hálózat a település belterületén nyolc 20/0,4 kV-os oszloptranzformátort lát el tápenergiával. Önálló állomás biztosítja a Szőlőhegyi településrész ellátását.

A beépíteni tervezett lakóingatlanok méretezési teljesítményét, gázfűtést és gázüzemű melegvízellátást feltételezve 6,6 kW-ban rögzítettük. Az MSz 447 szabványban előírt egyidejűséggel számolva az északi településrészen tervezett lakóingatlanok becsült villamosenergia igénye: $100 \text{ lakás} \times 6,6 \text{ kW/lakás} \times 0,3 = 200 \text{ kW}$. A Mikulásfalvára tervezett idegenforgalmi - kereskedelmi - szolgáltató létesítmények ellátására 30 W/m^2 teljesítményt prognosztizáltunk, $0,4$ egyidejűséggel számolva az igényelt növekmény $5.000 \text{ m}^2 \times 30 \text{ W/m}^2 \times 0,4 \approx 60 \text{ kW}$.

A jelzett villamosenergia növekmények az ellátást biztosító primer hálózatról, annak esetleges megerősítésével, továbbépítésével biztosítható, a többlet igény kielégítéséhez nagyságrendjénél fogva táppont megerősítés nem szükséges. A község északi részén tervezett lakóterület villamosenergia igényének kielégítésére új transzformátor telepítése szükséges, a fogyasztások súlypontjában elhelyezve. Mikulásfalva villamosenergia ellátására új transzformátor telepítése, vagy a meglévő gépcseréjére lesz szükség.

A fejlesztési igényeket, azok időbeni megvalósítását a szolgáltatóval folyamatosan egyeztetni kell, hogy az a szükséges hálózatfejlesztési munkákat időben elvégezhesse. A tervezett beépítések konkrét időpontjának és igény szintjének ismeretében a közműszolgáltatótól közműnyilatkozatot kell kérni.

Az új lakóterületek ellátását szolgáló 0,4 kV-os hálózat a megnyitásra kerülő utcák nyomvonalán kötegelt légekábeles kiépítettségű legyen. A létesítendő közvilágítási hálózat az új lakóutcák mentén osztályba sorolásuknak megfelelően - M5 közvilágítási kategória - épüljön ki korszerű kandeláberekkel, lámpatestekkel.

Mikulásfalva 0,4 kV-os hálózata mindenképpen földkábeles kiépítettségű legyen, a meglévő szabadvezetékes hálózat átépítésével egyidőben. Közvilágítása igazodjon az idegenforgalmi falu jellegéhez. A településközpont területén közép-hosszútávon megfontolásra javasoljuk a meglévő szabadvezetékes hálózat földkábeles kivételre történő cseréjét és a térség reprezentatív kandeláberes díszvilágítását.

Távközlés-hírközlés

A régió vezetékes távközlési szolgáltatója az INVITEL Rt. Nagykarácsony, a dunaújvárosi primer körzethez tartozik. A településen az INVITEL Rt. színvonalas szolgáltatást nyújt.

Az előzőekben már többször körülírt fejlesztések vezetékes távbeszélő ellátásra cca 120-130 fővonalai igény valószínűsíthető. A rendezési terv időtávjában vélhetően folyamatosan jelentkező igényeket a szolgáltató ütemesen kielégíti. Saját illetékességi körén belül elvégzi a tervezési és hálózatépítési munkálatokat. A vezetékes távbeszélő ellátás előfizetői hálózata a megnyitásra kerülő új utcák nyomvonalán és Mikulásfalván a kialakult gyakorlatnak megfelelően földkábeles kiépítettségű legyen.

A vezeték nélküli távbeszélő ellátást tekintve a térség a vezető mobil szolgáltatók által jól lefedett. A vezeték nélküli távbeszélő - internetes szolgáltatás területén várhatóan jelentkezik, illetve elterjed a 2400 MHz-en történő forgalmazás, ami antennák telepítésével járhat. Ez azt jelenti, hogy vélhetően szükség lesz nem torony jellegű, kis magasságú antennák telepítésére, a minőségi szolgáltatás biztosítására.

*

Az előzőekben vázolt közműellátási javaslataink a vizsgálati munkarészekben leírtakon, műszaki-gazdaságossági megfontolásokon, továbbá a közműszolgáltatókkal folytatott előzetes egyeztetéseken elhangzottakon alapulnak.

A fejlesztési elképzelések időbeni megvalósítása, ütemezése ismeretében a rövid-, közép- és hosszútávon jelentkező többlet közmű igényeket a szolgáltatók felé jelezni kell, hogy azok a szükséges hálózatfejlesztési munkálatokat - összehangolva a régió egyéb településein jelentkező igényekkel - időben elvégezhessek.

A megnyitásra kerülő új utcák mentén - telekalakítást és szabályozást követően - előközművesítést javasolunk a telkenkénti csatlakozási pontok kiépítésével egyidőben. A közterületi közműépítések ütemét úgy kell meghatározni, hogy lehetőség szerint fölös kapacitások ne keletkezzenek, ugyanakkor ellátottsági hiány a tervezett beépítéseket ne hátráltassa.

→